ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΙ 30 ΙΟΥΛΙΟΥ 1888 — ΕΤΟΣ Ε'. — ΑΡΙΘ. 31

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΕ'. ΜΑΡΤΙΟΥ
Παρὰ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ ἔναντι τοῦ Κήπου

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Ἐν Ἑλλάδι . . . . Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Φρ. χρ. 12

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐπιστολὴ ὑπὲρ τῆς Παντομίμας, ὑπὸ Ι. Μαράνου.

Τὸ Ἰωβιλαῖον τῆς Ἀμαλθείας.

Ἡ προσευχή. (ποίησις) Ι. Πολέμη.

Ἱστορία ἑνὸς βιβλίου, *ἀφηγουμένη ὑπὸ τοῦ ἰδίου*. Κατὰ τὸ Ἰταλικὸν ὑπὸ Δ. Ι. Κ.

Ἔξω τῆς φυλακῆς (Διήγημα) Ἰωάννου Μ. Δαμβέργη.

Προτιμοτέρα ἡ τιμὴ τῶν τιμῶν Ἱσπανικὸν διήγημα Fernan Caballero (Μετάφρ. Δάπ.).

Περὶ τῶν Ἱερῶν Συνόδων (Βιβλιοχρισία) Ι. Σακκελίωνος.

Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος.

Ἰδιαίτερα Γράμματα.

Νέα βιβλία.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΠΑΝΤΟΜΙΜΑΣ

Κύριε διευθυντὰ τῆς *Ἑβδομάδος*.

Πρό τινων ἡμερῶν, ἢ νυκτῶν μᾶλλον, εὑρισκόμην ἔν τινι τῶν θεάτρων μας. Περὶ τοῦ ὀνόματός του βεβαίως δὲν ἐνδιαφέρεται τὸ κοινόν. Ἐφωδιασμένος μὲ ὅσα περὶ τοῦ θεατρικοῦ ζητήματος ἐγράψατε ὑμεῖς καί... μὲ πολλὴν ὑπομονὴν παρηκολούθουν εὐχαρίστως τὰ ἐπὶ τῆς σκηνῆς συμβαίνοντα ,καὶ ἀνέμενον μετ' ἴσης εὐχαριστήσεως τὸ διάλειμμα,ἵνα εὕρω τινὰ ἐκ τῶν φίλων μου καὶ τῷ ἀνακοινώσω τὰς ἐντυπώσεις μου. Τότε ἔσχον τὴν εὐτυχίαν νὰ συναντήσω ὑμᾶς. Θὰ ἐνθυμεῖσθε βεβαίως, ὅτι σᾶς ἠρώτησα τὴν γνώμην σας περὶ τῆς παραστάσεως, ὑμεῖς δὲ σατανικώτατα μοὶ ἀπεκρίθητε :

— Ποῖος νομίζεις, ὅτι εἶνε ὁ εὐτυχέστερος ἐξ ὅλων ἐδῶ ;

— Ὁ θιασάρχης; ἀπήντησα·

— Ὄχι·

— Κανεὶς ἐρωτευμένος ;

— Μήτε.

— Ποῖος λοιπόν ;

— Ἐκεῖνος· καὶ μοὶ ἐδείξατε γέροντά τινα.

— Καὶ διὰ τί;

— Διότι εἶνε . . . κωφός !

Ἐξερράγη τότε εἰς γέλωτας,ἀλλὰ βραδύτερον,ὅτε ἐξετυλίσσετο ἡ τρίτη πρᾶξις πᾶν ἄλλο ἢ τὰ ἐν τῇ σκηνῇ παρηκολούθουν. Ἐσκεπτόμην πόσα ἐσήμαινον αἱ τρεῖς σας ἐκεῖναι λέξεις «διότι εἶνε κωφός !» καὶ μὰ τὴν ὑπομονήν μου,ὅσα καὶ ἂν ἐσήμαινον,τὰ εὕρισκον ὅλα δίκαια καὶ ὀρθά. Εἰς ἓν δὲ συμπέρασμα κατέληγε πᾶσά μου σκέψις, ὅτι πρέπει νὰ ἐπανέλθῃ, ὅτι πρέπει νὰ κυριαρχήσῃ καὶ πάλιν ἡ *Παντομίμα* διὰ νὰ εἶνε ὅλοι οἱ ἀκροαταὶ εὐτυχεῖς ὅσον ὁ γέρων, ὁ κωφός σας.

*

Καὶ ἀνεκάλεσα εἰς τὸν νοῦν μου τὴν ἱστορίαν τῆς *Παντομίμας*. Λέγουσιν, ὅτι αἱ ἐφευρέσεις εἶνε τοῦ διαβόλου καὶ αἱ ἀνακαλύψεις τοῦ Θεοῦ. Τότε ἔχομεν καὶ τὸν Θεὸν μεθ' ἡμῶν.

Ἐὰν ἡ φυσιολογικὴ σχολὴ ἀπεδείκνυεν, ὅτι οἱ ψιττακοὶ ἦσαν οἱ πρόγονοι τῶν ἀνθρώπων, τότε βεβαίως ἡ παντομίμα θὰ ἦτο ἐφεύρεσις τοῦ διαβόλου, ἀλλ' ὁ Δαρβῖνος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἀνήγαγε τὴν ἡμετέραν καταγωγὴν εἰς τὸ καθ' ὅλα εὐγενέστερον καὶ ἐνδοξότερον γένος τῶν πιθήκων, οὗτοι δὲ βεβαίως διὰ μιμικῶν σχημάτων θὰ ἀντήλασσον τὰ πρῶτα αὐτῶν διανοήματα.

Τοιαύτη τις φαίνεται, εἰς ἐμὲ τοὐλάχιστον, ἡ πρώτη ἀρχὴ τῆς παντομίμας.

*

Ἡ ἱστορία ὅμως ἄλλην δίδει εἰς αὐτὴν ἀρχὴν διὰ τὸν ἁπλούστατον ἴσως λόγον, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν τριχωτῶν ἡμῶν προπατόρων, ἀφοῦ δὲν ὡμίλουν, οὐδὲ ἔγραφον ἐπίσης, καὶ συνεπῶς οὐδὲν ἀφῆκαν γραπτὸν μνημεῖον γνωρίζον τοῖς ἐπιγενομένοις τὸν τρόπον, καθ' ὃν διήμειβον τὰς ἰδέας των, πρὶν ἢ, ἐφευρίσκοντες τὸν λόγον,καταστῶσιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐντελεῖς ἄνθρωποι καὶ λογικὰ πλάσματα.

Ἡ ἱστορία ἀφηγεῖται τὰ ἑξῆς : Ὅτε οἱ Ῥωμαῖοι ἤρχισαν ν' ἀπογοητεύωνται ἐκ τῶν θεάτρων αὐτῶν, βαρυνθέντες τοὺς *Ὑψίστους Θεοὺς* συγχρόνου τινὸς Ἀλεξιάδου, τοὺς συναγχομένους ἥρωας τοῦ Σαίξπηρ κατὰ τὴν ἔνρινον ἑρμηνείαν Ῥωμαίου τινος Λεκατσᾶ, τὰς πυρετώδεις ἐξάψεις τραγικοῦ τινος Ταβουλάρη, τοὺς *παγετώδεις* πυρετοὺς τῆς σεβασμίας Κυρίας του, πρὸ πάντων δὲ τοὺς *κακοήθεις* τῶν ξενικῶν κωμειδυλλίων, τότε ἀνεκάλυψεν καὶ ὑπεστήριξεν τὴν παντομίμαν.

Καὶ ἐν τούτοις οἱ Ῥωμαῖοι ἠθοποιοὶ ἦσαν ἄξιοι καλλιτέρας τύχης, διότι . . . οὐδὲ τὸ τέταρτον εἶχον τῶν ἐλαττωμάτων, δι' ὧν κοσμοῦνται οἱ ἰδικοί μας. Οὐδὲ τοῦ πρώτου τυχόντος ἀρχαρίου τὰς μεταφραστικὰς ἀσκήσεις ἐδίδασκον πρὸ τοῦ κοινοῦ, οὐδὲ τὰς ἀναιδεῖς ἐπανελάμβανον πρὸ αὐτοῦ στροφὰς τοῦ Ὀφφεμπαχ, ἵνα προκαλέσωσι τὸν γέλωτα τῶν παραλυμένων καὶ τὸν οἶκτον τῶν λοιπῶν, ὅπως συνέβαινε πέρυσι ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Φαλήρῳ.

Τὰ ρωμαϊκὰ θέατρα ἦσαν ἀπέραντα· ἀντὶ στέγης εἶχον τὸν οὐρανὸν καὶ συνωστίζοντο ἐν αὐτοῖς θορυβώδη πλήθη. Οἱ δὲ ὑποκριταί, οἵτινες ὑπεδύοντο πρόσωπόν τι, μόλις ἠκούοντο, μεθ' ὅλην τὴν κατανάλωσιν τῶν πνευμονικῶν των δυνάμεων. Ὥστε . . ..καὶ κακόν τι ἂν ἔλεγον, τοῦτο δὲν θὰ ἦτο βλαβερόν,δὲν θὰ ἐζημίου τὸ κοινόν.

Ἡμέραν τινά, ὁ ποιητὴς Λίβιος Ἀνδρόνικος παριστῶν αὐτὸς οὗτος ἓν ἐκ τῶν ἔργων του, καὶ καταστὰς βραχνός, διότι ἠναγκάσθη πολλάκις νὰ ἐπαναλάβῃ στροφάς τινας ἀρεσκούσας εἰς τὸ κοινόν, προσεκλήθη νὰ τὰς ἀπαγγείλῃ ἅπαξ ἔτι· τὸ τοιοῦτον τῷ ἦτο ἀπολύτως ἀδύνατον, ἀλλὰ τὸ εὐγενὲς κοινὸν ἐπέμενεν· ἐσκέφθη τότε νὰ προστάξῃ δοῦλόν τινα, ἵνα τὸν ἀντικαταστήσῃ ἐν τῇ ἀπαγγελίᾳ, τοῦτο δὲ καὶ ἐγένετο. Ὁ δοῦλος ἀπήγγειλε τὰς αἰτουμένας στροφάς, καὶ ὁ ποιητὴς τὸν συνώδευε κάμνων τὰς χειρονομίας. Ἡ δὲ ζωηρότης του καὶ ἡ εὐκινησία ἦτο τοσαύτη, μὴ καταμεριζομένων πλέον τῶν δυνάμεών του, ὥστε τὸ εὐγενὲς κοινὸν εὑρεστήθη μεγάλως, καὶ κατὰ γενικὴν ἀναζήτησιν αἱ στροφαὶ ἐπανελήφθησαν καὶ αὖθις. Ἔκτοτε ὁ τρόπος οὗτος ἐγένετο κανὼν διὰ τοὺς μονολόγους. Ὅτε δὲ βραδύτερον ὁ χειρονομῶν ὑποκριτὴς κατέστησε τόσον ἐκφραστικὰς τὰς κινήσεις τῶν χειρῶν του, ὥστε νὰ θεωρηθῶσι περιτταὶ αἱ συνοδεύουσαι αὐτὰς λέξεις, τότε ὡς λέγει ἡ ἱστορία, ἐφευρέθη ἡ παντομίμα, ἥτις, τυχοῦσα φιλοκάλων ὀπαδῶν, ἐξωραίσθη καὶ διετηρήθη ἐπὶ αἰῶνας.

*

Οἱ λόγοι,οἵτινες ἠνάγκασαν τοὺς Ῥωμαίους εἰς τὴν παραδοχὴν καὶ ὑποστήριξιν τῆς παντομίμας, βεβαίως δὲν ὑφίστανται παρ' ἡμῖν. Ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἄλλοι λόγοι κατὰ πολὺ σοβαρώτεροι:τὸ θέατρον δὲν εἶνε σχολεῖον ἠθικότητος· ὄχι ! δότε μοι οἱονδήποτε ἐκ τῶν διδασκομένων ἔργων, καὶ θέλω σᾶς δείξῃ πόσον πολλαὶ εἶνε αἱ διαφθείρουσαι τὸν ἀκροατὴν γραμμαί, καὶ πόσον ὀλίγαι ἐκεῖναι,αἵτινες τῷ εἶνε ἐπωφελεῖς. Νὰ μεταβληθῇ πάλιν τὸ θέατρον εἰς σχολεῖον ἠθικῆς, τοῦτο τὸ θεωρῶ σχεδὸν ἀδύνατον· ἐὰν ἀνέλθωσιν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἱεροκήρυκες, θὰ τραπῶσιν εἰς φυγὴν οἱ ἀκροαταί. Βεβαίως δραματική τις μεγαλοφυΐα ἠδύνατο καὶ μόνη νὰ συγκρατήσῃ αὐτοὺς διδάσκουσα καὶ καὶ ἐξευγενίζουσα· ἀλλ' ἔργα οἷα τὰ ἐν χρήσει, μεταφράσεις ἐξευτελίζουσαι τὴν καλαισθησίαν καὶ τὴν ἠθικὴν ἢ πρωτότυποι ἀπομιμήσεις αὐτῶν οὐδὲν τὸ καλὸν βεβαίως δύνανται νὰ διδάξωσι.

*

Ἄρα οἱ ἠθοποιοί, ἀφοῦ ἀδύνατον προσωρινῶς νὰ διδάσκωσι καλόν τι, καὶ ἀφοῦ εἶνε ἀπαραίτητον καὶ δι' αὐτοὺς καὶ δι' ἡμᾶς νὰ παρουσιάζωνται ἐπὶ σκηνῆς, τού-

λάχιστον ἂς τὸ κάμνωσιν ἐν σιωπῇ ἂς παρίστανται, ἂς παριστάνωσι σιγῶντες. Πρέπει νὰ ἐννοηθῇ τέλος ὅτι καὶ τὰ ὦτά μας καὶ οἱ λαιμοί των μόνον διὰ τῆς *παντομίμας* εἶνε δυνατὸν νὰ σωθῶσι.

(Ἕπεται συνέχεια).

Ι. Μαρανος.

ΤΟ ΙΩΒΙΛΑΙΟΝ ΤΗΣ ΑΜΑΛΘΕΙΑΣ

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἡ ἐν γένει Ἑλληνικὴ δημοσιογραφία μεγάλην ἔπρεπε νὰ τελέσῃ ἑορτήν. Συνεπληροῦτο ἡμισυς ἀκριβῶς αἰών, ἀφ' ἧς ἡμέρας ὁ ἀλλοδαπὸς μὲν τὴν ἐθνικότητα ἀλλ' Ἕλλην τὴν καρδίαν Κωνσταντῖνος Ροδὲς ἵδρυεν ἐν Σμύρνῃ τὸ πρῶτον τῶν ἐπιζώντων Ἑλληνικῶν φύλλων, τὴν «Ἀμάλθειαν». Βεβαίως ἂν ἐπέζων αἱ τῷ 1831 ἱδρυθεῖσαι τὸ πρῶτον παρ' ἡμῖν ἐφημερίδες ἡ «Αἰγιναία» τῆς Αἰγίνης καὶ ἡ «Ἀθηνᾶ» τοῦ Ναυπλίου ἢ καὶ ἄλλαι θὰ εἶχε τὴν προτεραιότητα ἡ ἐλευθέρα Ἑλλὰς εἰς παρομοίαν ἑορτήν.

Ἀλλ' ἔπρεπε καὶ κατὰ τοῦτο ἡ δούλη νὰ δώσῃ ἐν μάθημα εἰς τὴν ἐλευθέραν, μάθημα ὑψηλόν, διδάσκον, ὅτι τὰ καλὰ καὶ ἐθνωφελῆ δημοσιογραφικὰ ὄργανα πρέπει νὰ ὑποστηρίζωνται καὶ νὰ ζῶσιν ἐπὶ μακρόν, διότι ταῦτα εἶνε μία ἐκ τῶν δυνάμεων τοῦ ἔθνους, ἔθνος δὲ τόσην ἔχον ἀνάγκην δυνάμεων, οὐδεμίαν ἔπρεπε νὰ ἀφήνῃ ἐξασθενοῦσαν.

Τοιαῦται σκέψεις ἔπρεπε νὰ ἀπασχολήσωσι σύμπαντα τὸν Ἑλληνικὸν τύπον ἰδίᾳ δὲ τὸν ἐλεύθερον κατὰ τὴν 24 Ἰουλίου, τὴν ἡμέραν ἀκριβῶς, καθ' ἣν πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν ἀπὸ πενιχροῦ τινος τυπογραφείου τῆς Σμύρνης ἐξεδίδετο τὸ δεύτερον ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ Ἑλληνικὸν ὄργανον. «Ὁ Ὀθωμανικὸς Μηνύτωρ» τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἦτο, ἂν δὲν ἀπατώμεθα, τὸ πρῶτον.

Ἡ ἱστορία τῆς «Ἀμαλθείας» εἶνε μακρὰ καὶ ὁ ὁδρόμος της ἐπώδυνος. Ὀλίγα τινὰ μόνον ἐξ αὐτῆς θὰ διηγηθῶμεν.

Ὁ Ροδές, Σουηδὸς ἐκ πατρὸς Ἕλλην ἐκ μητρός, πολυμήχανος μᾶλλον ἢ λόγιος ἄνθρωπος, καταγινόμενος μᾶλλον εἰς τὴν ἀλχημείαν ἢ εἰς τὰ πολιτικά, ἐφαντάσθη φαίνεται, ὅτι ὁ φιλοσοφικὸς λίθος εὑρίσκεται διὰ τῆς ἐκδόσεως ἐφημερίδος. Ἐλθὼν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εὗρεν ἐπίκουρον εἰς τὴν ἰδέαν του τὸν εὐπαίδευτον ἐν τοῖς τότε Σμυρναίοις Πέτρον Βενάρδον, καὶ ἐξέδωκε τὴν «Ἀμάλθειαν», οὐχὶ οἵαν τὴν βλέπομεν σήμερον ἀλλὰ μικρὰν πολὺ μικρὰν εἰς τέταρτον μικροῦ τυπογραφικοῦ χάρτου καὶ διὰ λεπτοτάτων χαρακτήρων.

Ὡραία εἶνε ἡ περιγραφὴ τοῦ πρώτου πιεστηρίου της, ὅπως τὸ ἐπενόησεν αὐτὸς οὗτος ὁ διευθυντής. Δίδομεν τὸν λόγον εἰς τὸν σεβαστὸν ἡμῶν φίλον κ. Σκυλίσσην, τὸν συνεργασθέντα εἰς τὸ προχθεσινὸν ἔτι φύλλον τῆς «Ἑβδομάδος» μετὰ τῆς αὐτῆς χάριτος καὶ ζωηρότητος μεθ' ἧς συνειργάζετο καὶ εἰς τὰ πρῶτα φύλλα τῆς πεντηκοντούτιδος συναδέλφου!

*

«Τὸ ἐκ τοῦ προχείρου πιεστήριον ἐκεῖνο τῆς κατασκευῆς τοῦ Ροδὲ ὑπῆρξεν ἄξιον περιγραφῆς. Παρηγγέλθη μία στερεὰ ἐπιμήκης τράπεζα, ἐφ' ἧς κατετέθη μία μαρμαρίνη πλὰξ λειοτάτη, ἀφήνουσα τὰ δύο τῆς τραπέζης ἄκρα, ἤτοι τὰ δύο πρίτα αὐτῆς, ἐλεύθερα. Κατὰ μέσον ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην πλευρὰν αὐτῆς ἐπλαγιάσθη ἐπὶ πριονοειδῶν τροχῶν σιδηρῶν περιστρεφόμενος ξύλινος κύλινδρος ὀδοντωτὸς εἰς τὰ ἄκρα καὶ περιτετυλιγμένος τὸ λοιπὸν σῶμα εἰς παχὺ πίλημα. Τὸ μάρμαρον φέρον τὰς τυπογραφικὰς πλάκας, προσωθεῖτο ἐπιτηδείως ἐπὶ τροχίσκων ὑπὸ τὸν κύλινδρον, νῦν μὲν πρὸς τὰ ἐκεῖ, νῦν δὲ πρὸς τὰ ἐδῶ, ὁ κύλινδρος ἐπίεζε τὸν διαβεβρεγμένον χάρτην ἐπὶ τῶν μελανωμένων τυπογραφικῶν πλακῶν, καὶ ἐγένετο ἡ ἀποτύπωσις· καὶ ἂν μὲν ἡ πίεσις ἀπέβαινε βαρεῖα, ἠλαττοῦτο τὸ πάχος τοῦ τυμπάνου, ὃ ἔδει νὰ ἐπιτίθεται ἐπὶ τοῦ χάρτου ἑκάστοτε, ἂν δὲ ἐλαφρά, προσετίθεντο καὶ ἄλλα φύλλα χάρτου εἰς τὸ τύμπανον.

. . . . . .

«Συνέβαινε νὰ ξηρανθῇ ὁ μελανωτὴρ κύλινδρος καὶ δεύτερος νὰ μὴ ὑπάρχῃ ἕτοιμος· τότε εἷς τῶν ἐργατῶν, ἀνὴρ μικρόσωμος καὶ παχύσαρκος, ἔχων τὰς παλάμας πλατείας καὶ μαλακάς, ἐκτύπα αὐτὰς ἐπὶ τοῦ τυπογραφικοῦ μέλανος, δι' οὗ ὑπῆρχεν ἀλειμμένον ἓν ἄλλο μάρμαρον παρέκει, ἔπειτα καὶ πρὸς ἀλλήλας, ἵνα καλῶς στρωθῇ τὸ μέλαν, καὶ τέλος ἐπὶ τῶν σελίδων εἰς τὸ πιεστήριον. Ἄλλος ἐργάτης μετὰ τοῦτον ἐφήρμοζε τὸν χάρτην καὶ τὸ τύμπανον, προσώθει τὴν πλάκα ὑπὸ τὸν περιστρεφόμενον κύλινδρον, καὶ τὸ φύλλον ἐξήρχετο τετυπωμένον καλῶς ἢ κακῶς.

«Ὥρα ἐξεμετρεῖτο ἕως νὰ τυπωθῶσι κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον πεντήκοντα φύλλα· ἀλλ' οἱ συνδρομηταὶ δὲν ὑπερέβαινον τοὺς τριακοσίους, καὶ ἡ ἐφημερὶς ἐξεδίδετο ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος· ὥστε ἤρκει καὶ ὑπερήρκει ὅλη ἡ ἡμέρα τοῦ Σαββάτου πρὸς ταύτην τὴν ἐργασίαν, οὐδὲ φόβος τότε ὑπῆρχε συναγωνισμοῦ».

*

Ἐπὶ δύο ἔτη ἐξηκολούθησε συντάσσων τὴν *Ἀμάλθειαν* ὁ Ροδές, εἶτα δὲ τὴν σύνταξιν ἀνέλαβεν ὁ Βιττορίδης μέχρι τοῦ 1841, ὅτε οἱ ἰδιοκτῆται καὶ προστάται αὐτῆς Βενάρδος καὶ Λαμπρύλλος παρεχώρησαν τὸ φύλλον εἰς τὸν Ἰάκωβον Σαμιωτάκην τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον, ὅστις ἐπὶ τριακονταετίαν ὅλην ἀκαταπόνητος καὶ πεφωτισμένος ἐργάτης τοῦ τύπου, συνέδεσε τὸ ὄνομά του πρὸς ὅ,τι ἀγαθὸν καὶ ἐθνωφελὲς ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ἡ Ἑλληνικὴ Ἀνατολή.

Κατὰ τὸ μακρὸν τοῦτο χρονικὸν διάστημα ὁ βίος τοῦ Σαμιωτάκη ὑπῆρξεν ὁ βίος τῆς *Ἀμαλθείας*. Ἄμυνα ὑπὲρ τῶν πατρίων, ἐπίθεσις κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ἀληθοῦς προόδου, ὑπεράσπισις τῶν τοπικῶν καὶ τῶν ἐν γένει συμφερόντων. Ὅλα δὲ ταῦτα ἐν μέσῳ καταδιώξεων, ραδιουργιῶν, ἐνεδρῶν, παύσεων καὶ μυρίων ἄλλων πικριῶν, ἃς ἓν μόνον συνεκέρνα, οὐχὶ ὑλικὰ ὠφέλη ἢ ἀριστεῖα, ἀλλ' ἡ γλυκεῖα ἡδονή, ἣν αἰσθάνονται οἱ πρόμαχοι τοῦ καθήκοντος ἐν τῇ ἐκπληρώσει αὐτοῦ.

Μετὰ τὸν Ἰάκωβον Σαμιωτάκην πρὸ ὀκταετίας ἡ διεύθυνσις καὶ σύνταξις τῆς «Ἀμαλθείας» παρεχωρήθη ὑπ' αὐτοῦ, ζῶντος ἔτι τότε, εἰς δύο εὐπαιδεύτους νέους τῆς Σμύρνης, πολλὰ δόντας δείγματα ὑπεροχῆς καὶ ἱκανότητος, τοὺς κ.κ. Σολομωνίδην καὶ Ὑπερίδην, οἵτινες διατηροῦντες τὸ φύλλον εἰς τὸ ἠθικὸν ὕψος, εἰς ὃ ἀνήγαγεν αὐτὸ ὁ προκάτοχός των, καὶ νέαν δίδοντες αὐτῷ ἀκμὴν ἀνάλογον πρὸς τὰς αὐξανομένας καθ' ἑκάστην ἀπαιτήσεις τοῦ κοινοῦ, ηὐτύχησαν τόσον νέοι ἀμφότεροι νὰ ἱσταται ὡς δύο Ἡρακλεῖς ἔνθεν κἀκεῖθεν τῆς «Ἀμαλθείας» κατὰ τὴν ἐπίσημον ἡμέραν, καθ' ἣν αὕτη ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν πρεσβείων δέχεται τὰς εὐχὰς τῶν συναδέλφων της διὰ τὸ ζηλευτὸν ἰωβιλαῖόν της.

*

Τὴν ἑορτὴν τοῦ ἀρχαιοτέρου τῶν ὀργάνων τοῦ Ἑλληνικοῦ τύπου ἐφιλοτιμήθησαν οἱ Διευθυνταὶ αὐτοῦ νὰ καταστήσωσιν ὅσον οἷόν τε μεγαλοπρεπῆ. Τὴν πρωΐαν τῆς Κυριακῆς ἐτέλεσαν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ναῷ μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν ἀρχαίων διευθυντῶν καὶ συντακτῶν της, καθ' ὃ οἱ συνάδελφοι τῶν δύο ἑτέρων Σμυρναϊκῶν ἐφημερίδων ὁ τῆς *Νέας Σμύρνης* κ. Σεκιάρης καὶ ὁ τῆς *Ἁρμονίας* κ. Σεϊζάνης εὐφραδῶς ἐξύμνησαν τοὺς μεταστάντας πρωτοστάτας τοῦ Σμυρναϊκοῦ τύπου. Ἐκ τῶν ἐπιμνημοσύνων λόγων ἀμφοτέρων ἀποσπῶμεν δύο περικοπάς, ἀποστελούσας μίαν εἰκόνα τῶν μνημονευομένων, εἰκόνα, ἣν πᾶς δημοσιογράφος ἂν δὲν ἔχει, ὀφείλει νὰ φιλοδοξῇ ὡς ἰδικήν του.

Ἐκ τοῦ λόγου τοῦ κ. Σεκιάρη:

Ἀτρόμητος πίπτει κατὰ τῶν ἐχθρικῶν φαλάγγων ἢ μέχρις ἐσχάτων ἀμύνεται κατ' αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους του ὁ στρατιώτης. Νυχθημερὸν ἐπίσης ἐργάζεται ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν του συμφερόντων ὁ πολιτικός. Ἀλλ' ἀμφοτέρους ζῶντας μὲν ἀναμένουσι δόξαι καὶ τιμαὶ καὶ παντοῖα ἀγαθά, ἀποθανόντας δὲ ἀνδριάντες καὶ ἐξασφάλισις οἰκογενειακοῦ μέλλοντος καὶ τιμὴ ἀγήρως καὶ δόξα ἀθάνατος.

Οὐχ οὕτως ὅμως ὁ δημοσιογράφος, οὐχ οὕτως. Στρατιώτης τοῦ ἔθνους, εἰς ὃ ἀνήκει, καὶ τῆς χώρας ἐν ᾗ ζῇ, ἀγωνίζεται καὶ οὗτος ὑπὲρ τοῦ καθήκοντος, ἀλλ' ἔχει καθήκοντα μόνον καὶ οὐχὶ δικαιώματα. Ἰσχὺς καὶ ἀδυναμία, πλοῦτος καὶ πενία, φιλία καὶ μῖσος, ὁμογενεῖς καὶ ξένοι ὀρύττουσι πρὸ αὐτοῦ βόθρους καὶ βάλλουσιν αὐτὸν λίθοις. Καθ' ἕκαστον βῆμα ἀκολουθεῖ αὐτὸν ἡ πικρία καὶ ὀσημέραι

βλέπει ἐγγύτερον αὐτῷ ζοφερώτατον σκότος καὶ ἐντὸς τοῦ ἐρεβώδους σκότους τούτου μόλις διακρίνει τεμάχιον ψιάθου, πολυθύρου καὶ παντὶ ἀνέμῳ ἀναπεπταμένης καὶ ταύτης, ἐφ' ἧς θὰ παραδώσῃ ἐπὶ τέλους πρὸς τὸν Ὕψιστον τὸ ἀπηυδηκὸς πνεῦμά του!

Ἐν γνώσει τούτων ἁπάντων ἀπεδύθησαν εἰς τὸν δημοσιογραφικὸν ἀγῶνα ὁ Ροδὲς, ὁ Λαμπρύλλος ὁ Βενάρδος, ὁ Βιτορίδης, ὁ Σαμιωτάκης....

Ἐκ τοῦ λόγου τοῦ κ. Σεϊζάνη.

«... Ἀρκεῖ νὰ ἀποβλέψωμεν εἰς τὸ τέλος τῶν ἀνδρῶν τούτων... καὶ θέλομεν κατανοήσῃ πόσον ὑπῆρξεν ἄγνωμον καὶ ἀχάριστον τὸ στάδιον, εἰς ὃ οὗτοι ἀπεδύθησαν πρὸ ἡμισείας ἑκατονταετηρίδος.

Διήνυσαν ἀπὸ ἡλικίας νεαρᾶς μέχρι πολιοῦ γήρατος τὴν ἀκανθώδη καὶ ἐπισφαλῆ τρίβον τοῦ δημοσιογραφικοῦ βίου, ὑπὸ τὸ κράτος μυρίων ἐναντιοτήτων καὶ τὸ βάρος μυρίων ἀπαιτήσεων· ἐκένωσαν τὸ ποτήριον τῶν δυσχερειῶν μέχρι τρυγός· ἐθυσίασαν τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως αὐτῶν μέχρι τῆς τοῦ μεσονυκτίου· προσήνεγκον ὁλοκαύτωμα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῶν βαρέων δημοσιογραφικῶν καθηκόντων πᾶν ὅ,τι πολύτιμον ἔχει ἡ νεότης, πᾶν ὅ,τι σεβαστὸν τὸ γῆρας, ἀλλ' ὁποία ὑπῆρξεν ἐπὶ τέλους πάντων τούτων ἡ ἀμοιβή;

Ποῦ τὰ μέγαρα αὐτῶν καὶ τὰ ἀγροκήπια; ποῦ τῆς ἀναψυχῆς καὶ τέρψεως αἱ ὧραι; ποῦ τῆς δάφνης τὸ ἐνθαρρυντικὸν φύλλον; ποῦ τῆς ἀρωγῆς ἡ πρόθυμος χεὶρ καὶ τέλος ποῦ ὁ ἐπιτύμβιος τιμητικὸς σταυρός, ὁ ὑψωθεὶς μετὰ θάνατον ὑπὸ τῶν συγχρόνων ἢ μεταγενεστέρων ἐπὶ τῆς γωνίας, ἔνθα εὗρον ἀνάπαυσιν τὰ κατατεπονημένα ὀστᾶ των;

Ἀντ' αὐτῶν ἀγωνία διηνεκὴς καὶ μόχθος ὑπέρμετρος, σκληρὰ πολλάκις ἀδιαφορία ἢ ἐγκατάλειψις, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ ἀκάνθινος στέφανος καὶ τέλος ἡ λήθη ἐπερχομένη ἡσύχως καὶ βαθμηδόν, ἀλλ' ἀνενδότως καὶ ἐλευθέρως, διότι πρὸ αὐτῆς οὐδὲν ἤγειρεν ἡ εὐγνωμοσύνη πρόσκομμα, ἵνα καλύψῃ καὶ ἀπὸ τῶν ὀμμάτων καὶ ἀπὸ τῆς μνήμης τῶν μεταγενεστέρων τοὺς μετ' αὐταπαρνησίας ἀγωνισθέντας τοὺς κάλλιστον ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς γενεᾶς καὶ τοῦ Γένους αὐτῶν».

*

Τὴν ἑσπέραν δὲ τῆς Κυριακῆς ἐδόθη μέγα δεῖπνον εἰς τοὺς ἐν Σμύρνῃ δημοσιογράφους πάσης ἐθνικότητος, εἰς ὃ καὶ πολλοὶ προσεκλήθησαν ἐκ τῶν ἐν τέλει.

Κατὰ τοῦτο ἀντηλλάγησαν πολλαὶ προπόσεις, ἐξ ὧν διὰ τὴν βαθεῖαν σημασίαν των ἐν σχέσει πρὸς τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὴν διπλῆν αὐτῆς ἰδιότητα θεωροῦμεν χαρακτηριστικωτάτας τὰς τῶν δύο διευθυντῶν τῆς «Ἀμαλθείας», διότι ἐν αὐταῖς συνοψίζεται ἱστορία ὁλόκληρος. Τὰς ἐπαναλαμβάνομεν ἐπὶ λέξει, ἵνα χρησιμεύσωσι ἡμέραν τινὰ καὶ αὗται εἰς τὸν συγγραφέα τῆς συγχρόνου ἱστορίας τοῦ τύπου καὶ τῆς Ἀνατολῆς.

Ἡ ὑπὲρ τοῦ Σουλτάνου πρόποσις τοῦ κ. Σολομωνίδου.

...«Ἡμισυς αἰὼν ἐρρίφθη εἰς τὸ ἄπειρον ἀφ' ὅτου ἐπὶ τῆς ἐνδόξου βασιλείας τοῦ μεγάλου μεταρρυθμιστοῦ τοῦ ὀθ. Κράτους Σουλτὰν Μαχμοὺτ ἐκ τῶν πρώτων ἡ «Ἀμάλθεια» ἤρξατο τῆς ἐπιμόχθου σταδιοδρομίας βαδίζουσα μέσῳ ἀκανθῶν καὶ τριβόλων, ἐκπληροῦσα ὑπὸ τὴν στιβαρὰν χεῖρα τῶν ἀοιδίμων προκατόχων μας ἔργον ἐκπολιτιστικόν, ἔργον συνειδήσεως, ἔργον ὀφειλῆς πρὸς τὸ βασίλειον κράτος καὶ τὴν ὡραίαν καὶ προσφιλῆ ἡμῶν Ἀνατολήν, βλέπουσα μετὰ λύπης ὑποκυπτούσας εἰς τὴν ὁδὸν τὰς συνδρόμους της, καὶ μετὰ χαρᾶς χαιρετίζουσα τὴν ἑκάστοτε ἐμφάνισιν ἄλλων νεωτέρων. Καὶ οὕτω πρώτη ἡ «Ἀμάλθεια», πρώτη καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὸ εὐρὺ ὀθωμανικὸν κράτος, κατώρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τὸν σταθμὸν τοῦτον, εἰς ὃν εὐγενῶς σήμερον τὴν χαιρετίζετε.....»

«Ναί κύριοι, ἐν ὀνόματι τῶν ἱερῶν ψυχῶν τῶν ἀειμνήστων ἱδρυτῶν καὶ θεμελιωτῶν τῆς «Ἀμαλθείας», ἐν ὀνόματι τῶν ἀσθενῶν, οὓς ἐπὶ πεντήκοντα ἔτη ὑπὸ τὴν σκέπην πέντε Σουλτάνων προήσπισεν ἡ «Ἀμάλθεια», ἐν ὀνόματι τῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ εὑρισκομένων, οὓς ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν φιλομούσων Σουλτάνων ἐπὶ πεντήκοντα ἔτη ἐφώτισεν ἡ Ἀμάλθεια, ἐν ὀνόματι τῶν εὐεργετημάτων, τῆς προασπίσεως τῶν συμφερόντων τοῦ Κράτους καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ Γένους ἡμῶν, ἅτινα ὑπὸ τὴν εὖνουν καὶ ἰσχυρὰν προστασίαν τῶν ἀνάκτων τοῦ Βυζαντίου ὑποστήριξεν ἡ «Ἀμάλθεια», κενῶ τὸ κύπελλον τοῦτο ἀνακραζῶν ζήτω ὁ εὐγενὴς βλαστὸς τῆς Γενεᾶς τῶν Ὀσμανιδῶν, ὁ προστάτης τῆς προόδου τῶν γραμμάτων καὶ τοῦ τύπου, ζήτω ὁ ἄναξ Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Χαμήτ».

Ἡ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος πρόποσις τοῦ κ. Ὑπερίδου.

«Μωάμεθ ὁ πορθητής, ὅταν εἰσήλασεν εἰς τὸ ἄστυ τοῦ Κωνσταντίνου, προσβλέψας τὴν πρὸ αὐτοῦ ἰσχυρὰν στρατιὰν καὶ τὸν κεκμηκότα τότε λαόν, οὐ ἐκηρύχθη προστάτης, δὲν ἐδίστασε νὰ κόψῃ νόμισμα, ἐπὶ τῆς μιᾶς ἐπιφανείας τοῦ ὁποίου ἐχάραξε Τουρκικοὺς χαρακτῆρας, ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας Ἑλληνικούς, ἀποτυπώσας οὕτω λεληθότως τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ ἡμέτερος συνάδελφος ἔδειξεν ἡμῖν τὴν μίαν ἐπιφάνειαν τοῦ νομίσματος τούτου, καὶ προθύμως ἠγείρατε πρόποσιν ὑπὲρ τοῦ ἐν Βυζαντίῳ σήμερον εὐκλεῶς ἀνάσσοντος, ἤδη δ' ἐπιτρέψατε εἰς ἐμὲ νὰ στρέψω τὴν ἑτέραν ἐπιφάνειαν τοῦ νομίσματος τούτου καὶ πετόμενος ὑπεράνω τῶν γαλανῶν ὑδάτων τοῦ Αἰγαίου νὰ προσηλώσω τὸ βλέμμα πρὸς τὴν χώραν ἐκείνην, ἧς τὸ ὄνομα φέρεται φαεινὸν καὶ ἀκτινοβόλον διὰ μέσου τῶν αἰώνων, καὶ ἧς ἑκάστη σπιθαμὴ γῆς εἶνε καὶ μία σελὶς τῆς ἱστορίας τοῦ παρελθόντος· δὲν ἴσχυσαν αἱ πολιτικαὶ καταιγίδες, ὅπως καταβάλωσι τὸν ἐπὶ τῆς χώρας ἐκείνης λαόν, ὅστις ἀκμαῖος καὶ ζωηρὸς ὀργᾷ πρὸς τὴν πρόοδον καὶ ὑψῶν τὴν σημαίαν τοῦ πολιτισμοῦ τείνει χεῖρα φιλίαν πρὸς τὸ ὅμορον κράτος, καὶ ἐκζητεῖ τὴν συνεργασίαν αὐτοῦ πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ διαπαιδαγώγησιν τῆς Ἀνατολῆς. Ἐγείρω λοιπὸν πρόποσιν ὑπὲρ τῆς χώρας ἐκείνης, τοῦ βασιλέως αὐτῆς, τῆς Κυβερνήσεώς της, καὶ τοῦ εὐγενοῦς ἀντιπροσώπου της, ὅστις ἐτίμησε διὰ τῆς παρουσίας του τὴν ἑορτὴν Ἕλλην. ἐφημερίδος ἐν Ἀνατολῇ».

ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Γλυκειὰ μητέρα τοῦ Χριστοῦ, Παρθέν' ἀγαπημένη,
γονατιστὴ 'ς τὰ πόδια σου πάντα ἡ ψυχή μου μένει...

Τώρα ποὺ ἡ μοῖρα ἡ ἄσπλαχνη 'στὴν ξενητειὰ μὲ σέρνει,
καὶ κλαίει ἀδύνατ' ἡ καρδιὰ κι' ὁ νοῦς μου παραδέρνει
κι' ὁλόγυρα σκορπίζονται τὰ τόσα περασμένα
'σὰν φύλλα τὸ φθινόπωρο ποὺ πέφτουν ἔνα-ἕνα,
ἐσύ, γλυκειὰ Παρθένα μου, βασίλισσα μεγάλη,
τὴν ἄρρωστη ἐλπίδα μου δυνάμωσέ την πάλι.

Τ' ἀχνὸ λουλοῦδι τῆς ζωῆς τὸ τριγυρνοῦν ἀγκάθια,
κ' ἔχει ἡ ζωή μας μιὰ χαρὰ κ' ἔχει χιλιάδες πάθια·
κι' ἂν δὲν ξεχνιέ' ἡ μιὰ χαρὰ κι' ἂν λησμονοῦν τ' οἱ πόνοι
μὰ τῆς χαρᾶς ἡ ἐνθύμησι φαρμακερὰ πληγόνει.
Ὤμέ! ὅταν ἡ μνήμη μου γυρνᾷ 'ς τὰ περασμένα
βαλσαμόνε μου τὴν πληγὴ ἐσύ, γλυκειὰ Παρθένα.

Κι' ἂν ἔλθῃ κάποτε χαρὰ μετρίασέ την μόνο
γιατ' ἡ ἀμέτρητη χαρὰ ἔχει κ' ἐκείνη πόνο·
κι' ἂν ἔλθουν πίκραις τῆς ζωῆς καὶ μ' εὑρουνε μονάχο
ἄλλη ἀπὸ σέ, Παρθένα μου, παρηγοριὰ δὲν θάχω·
ἐσύ, Παρθένα, ποὺ πετᾷς ἀχνὸς ὁλόγυρά μου
'λιγότευε τὴ λύπη μου καὶ κρύδε τὴ χαρά μου.

Ζηλεύει ὁ κόσμος τὴ χαρὰ καὶ ξεστομίζει τόσα!...
'Σὰν τὸ φαρμάκι ποὺ πετᾷ τῆς ὄχιντρας ἡ γλῶσσα·
παρόμοια κ' ἡ κακογλωσσιὰ μὲ λόγια φαρμακεύει
γιατ' εἶν' αὐτιὰ ποὺ τὴν ἀκοῦν καὶ νοῦς ποὺ τὴν πιστεύει,
μὰ σύ, Παρθένα μου γλυκειά, ποὺ σ' ἔχω πάντα ἐμπρόσμου
κλεῖσε τὸ στόμα τὸ ἄδικο τοῦ ψεύτη τούτου κόσμου.

Κι' ἂν μ' εὕρῃ ἀρρώστια ἀχόρταγη μέσα 's τὰ μαῦρα ξένα
δίχως μητέρα 's τὸ πλευρὸ ποὺ ν' ἀγρυπνᾷ γιὰ μένα,
ἐσύ, μητέρα τοῦ Χριστοῦ, μητέρα ὅλου τοῦ κόσμου,
μὴ θὲς νὰ μένῃ ἀγιάτρευτος ὁ πόνος ὁ 'δικός μου·
σὺ νὰ σκορπᾷς τοῦ πυρετοῦ τὰ μαῦρα ὀνείρατά μου
καὶ 'σὰν μητέρα ἀληθινὴ νὰ ξαγρυπνᾷς κοντά μου.

Ἔχω κ' ἓν ἄλλο μυστικό, θὰ σοῦ τὸ 'πῶ κ' ἐκεῖνο:
αὐτὴ τὴν κόρη π' ἀγαπῶ σὲ σένα τὴν ἀφήνω.
Μὰ τώρα ποὺ μονάχη της 'λίγον καιρὸ θὰ ζήσῃ
δυνάμωσέ της τὴν καρδιὰ νὰ μὴ μὲ λησμονήσῃ,
κι' ἂς δένῃ τὴν ἀγάπη της ὑπομονὴ μεγάλη
ὅπως τὴν ἄγρια θάλασσα τὴν δένει τ' ἀκρογιάλι.

Μὰ καὶ σὲ μένα, ἂν κάποτε ἡ τύχη μοῦ προβάλλει
ἄλλαις τοῦ κόσμου εὐμορφιαῖς κι' ἄλλα γυναίκεια κάλλη
ἐσύ, Παρθένα μου, σφιχτὰ τὰ δυό μου μάτια κλεῖσε
καὶ τοὺς κακοὺς μου λογισμοὺς ἀπὸ τὸ νοῦ μου σβοῦσε·
γιατί μὲ μάγια δένουνε τῆς ὠμορφιᾶς τὰ μάτια
κ' ἔχ' ἡ ἀγάπη ἡ ψεύτικη περίσσια μονοπάτια.

Γλυκειὰ μητέρα τοῦ Χριστοῦ, Μαρία λατρευμένη,
κάνε τὴν ὥρα νὰ πετᾷ, τὴν ὥρα νὰ διαβαίνῃ,
κάνε ταῖς 'μέραις νὰ κυλοῦν 'σὰν τὰ γοργὰ ποτάμια
νὰ τρώῃ τὸ χρόνο ὁ πόθος μου 'σὰν πεινασμένη λάμια,
νὰ 'λιγοστεύῃ ὁ χωρισμὸς γιὰ νὰ γυρίσω πάλι
καὶ ναῦρω ἐκεῖνα π' ἄφησα μ' ἀπελπισιὰ μεγάλη.

Γλυκειὰ μητέρα τοῦ Χριστοῦ, Παρθέν' ἀγαπημένη
γονατιστὴ 's τὰ πόδια σου πάντα ἡ ψυχή μου μένει.

Ιωαννης Ποδεμης.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ

(Ἀφηγηθεῖσα παρὰ τοῦ ἰδίου).

I

Ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ συγγραφέως

— Εἶμαι ἔξοχος, θελκτικός, ἀκαταμάχητος! Ὄχι, ὄχι, οὐδεὶς δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς ἐμέ.

Τοιαύτη πρωτοτυπία, τοιαύτη λεπτότης καὶ συγχρόνως τοσαύτη δύναμις ἰδεῶν, τόση κομψότης πλαστικῆς, ἐκφράσεως, ὅλα ταῦτα δὲν εὑρίσκονται τόσον εὐκόλως.

Ἄνευ μετριοφροσύνης δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ὁ Δάντης καὶ ὁ Πετράρχης ἔρχονται κατόπιν ἡμῶν. Καὶ πρέπει νὰ καταπνίξωμεν τὴν αἴγλην ταύτην, κακὲ Θεῖε! Τίς οἶδε πῶς θὰ ἀνοίγῃς τοὺς ὀφθαλμούς, ὅταν ἡμέραν τινὰ διατρέχων τὴν «Φιλολογικὴν Ἐφημερίδα» ἴδῃς ἐξαίφνης ἄρθρον πραγματευόμενον περὶ τῆς μεγαλοφυΐας καὶ κρίσεως τοῦ ἀνεψιοῦ σου! Ἐγὼ νὰ ἀφιερωθῶ εἰς τὸ ἐμπόριον; Νὰ κρατῶ λογαριασμοὺς μὲ δοῦναι καὶ λαβεῖν, ν' ἀντιγράφω εἰς τὸ μέγα κατάστιχον, νὰ κατασκευάζω κώνους διὰ πιπέριον, αὐτὰ θὰ ἐπεθύμεις ἴσως ἀπὸ ἐμέ, ἀπὸ τὸν ἀνεψιόν σου! Θεῖε, Θεῖε!... Ἀλλὰ διὰ τί οἱ θεῖοι νὰ ἶνε πάντοτε τόσον πεζοί! Νὰ γείνω γραφεύς! Τυφλέ! Ἀλλὰ δὲν βλέπεις τὴν δάφνην ἀνθοῦσαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνεψιοῦ σου;

Τοῦτο εἶνε ἡ ᾠδὴ τῆς *παραμυθίας*. Ὁποία πηγὴ ἐπιγραμματική, ὁποία δύναμις, ὁποία ἁρμονία! Ὁμοιάζει μὲ τελείαν συμφωνίαν τοῦ Βετχόβεν...

Εἰς ποῖον ὅμως ἐκδότην νὰ στραφῶμεν; Ἡ ἐκλογὴ θὰ ἀποβῇ δύσκολος, ἐπειδὴ εἶνε φόβος μὴ οἱ πτωχοὶ ἐκεῖνοι ἔλθωσιν εἰς χεῖρας... Ἀλλὰ θὰ σκεφθῶμεν, θὰ ἐκλέξωμεν ἐκεῖνον, ὅστις ἀξίζει περισσότερον, ὅστις εἶνε μᾶλλον τίμιος καὶ μᾶλλον λόγιος... Τὴν σήμερον δὲν πρέπει νὰ ἀμελῇ τις οὐδὲ τοῦ ὑλικοῦ μέρους...

Ὀλιγώτερον τῶν 200 φράγκων τὸ τυπογραφικὸν φύλλον οὐδὲ εἰς τὸν καλλίτερόν μου φίλον θὰ δώσω τὸ χειρόγραφον· θὰ εἶνε ἐν ὅλῳ 40 τυπογραφικὰ φύλλα· ἔ! ὡραῖος τόμος, ὡραῖος, δὲν ἔχει λόγον.

Πολυτελὲς δέσιμον θὰ εἶνε ἡ πρώτη καὶ ἀναπόφευκτος συμφωνία.

Ἀλλὰ θάρρος· ἐμπρὸς λοιπόν.

Θὰ ἀφήσωμεν τὸ πενιχρὸν δωμάτιόν μας, τὸ ἄθλιον αὐτὸ καὶ οὐτιδανόν, καὶ θὰ εἰσέλθωμεν εἰς μέγα καὶ λαμπρὸν μέγαρον.

II

Ἐν τῷ ἀντιθαλάμῳ τοῦ ἐκδότου.

Ὦ! αὐτοὶ οἱ ἔμποροι, αὐτοὶ οἱ βάρβαροι!

Ἀπὸ τῆς πρωΐας εἶνε ἤδη ὁ ὄγδοος ἐκδότης. Ἀπίστευτον μοὶ φαίνεται μεταξὺ τῶν πωλητῶν τούτων τῆς γνώσεως, νὰ ὑπάρχῃ τόσον ὀλίγη καλαισθησία! Τὰ πρόσωπα ταῦτα δὲν ἔχουσιν οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἰδέαν τοῦ ἔργου μὲ τὸ ὁποῖον ἔχουσι νὰ κάμωσι. «Ἔπη! ἔπη!» Μὲ τοιαύτας λέξεις ἐκεῖνα τὰ τέρατα τολμῶσιν ἀκόμη νὰ μᾶς γελῶσι, καὶ κατὰ πρόσωπον...

Εἷς ἐξ αὐτῶν ἔφθασεν εἰς τὴν ἀπίστευτον ἀναίδειαν νὰ μὲ ἐρωτήσῃ πόσας δραχμὰς θὰ τῷ ἐπλήρωνα, ἐὰν ἀνελάμβανε νὰ δημοσιεύσῃ τὸ ἔργον μου. Θὰ ἦτο ἀληθῶς νὰ κλαίῃ τις, ἄν... ὄχι τοὐλάχιστον νὰ γελᾷ. Ὦ! ἀληθῶς, ὁ Θεῖός μου, ὁ ἀρωματοπώλης, εἶνε εἰς Τάσσος ἐν σχέσει πρὸς ἐκεῖνα τὰ ἀγροῖκα καὶ χαμερπῆ ὄντα. Ἀλλὰ δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Ἰδοὺ ὁ 9ος ἐκδότης!

Ποιητά, καλλώπισον δι' ἑνὸς μειδιάματος τὸ πρόσωπόν σου καὶ εὐγενῶς, μὲ ταπείνωσιν, προχώρησον . . . Ἀλλά! τὸ πνεῦμα νὰ ὑπείκῃ εἰς τὴν ὕλην; Ὦ! ἀπανθρωπία!

— Κύριέ μου, ἔρχομαι...

Δὲν μὲ ἀξιοῖ οὐδ' ἑνὸς βλέμματος, καὶ ἐξακολουθεῖ ὁμιλῶν πρὸς τὸν γραφέα του.

— Πρόσεξε μὴ λησμονήσῃς νὰ ἀποστείλῃς ἐντὸς τῆς ἡμέρας τὰ ἑκατὸν ἀντίτυπα τοῦ «Κουρέως τῆς Σεβίλλης» πρὸς τὸν κ. Π. καὶ Σαν εἰς ***

— Κύριε, ἔρχομαι, ἴνα....

— Γράψε πρὸς τὸν κ. Ν. ὅτι ἐξηντλήθησαν ὅλα τὰ ἀντίτυπα τοῦ «Ἐρωτικοῦ Ἐπιστολαρίου». Ἡ 14η ἔκδοσις πρέπει νὰ γείνῃ μετὰ δέκα πέντε ἡμέρας. Ἦτο μία *καλούτσικη* δουλειά.

— Κύριε, ἤθελον νὰ σᾶς παρακαλέσω...

— Τί διατάσσετε;

— Θὰ ἐλογιζόμην εὐτυχής, ἂν ἠδυνάμην νὰ ἴδω δημοσιευόμενον τὸ χειρόγραφον τοῦτο ἐκ τῶν καταστημάτων σας.

— Πρόκειται περὶ οἰκονομικοῦ ζητήματος; εἰπέ μοι.... καὶ θὰ ἴδωμεν...

— Ἄ! ὄχι· εἶνε ποιήσεις.

— Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ σᾶς ζητήσω συγγνώμην· εἶμαι τόσον ἀπησχολημένος....

— Ἰωάννη, εἰς τὸν σιδηρόδρομον ἀμέσως μὲ τὸ δέμα τοῦτο. Διερχόμενος ἐρώτησε εἰς τοῦ κ. Ρ. ἐὰν ἔλαβε τὸν νέον τόμον τῶν ἁπάντων τοῦ Μ.

— Ἴσως νὰ μὴ δυσηρεστεῖσθε, ἐὰν ἐρίπτετε ἓν βλέμμα.... ἴσως νὰ ἐδημοσιεύετε κανὲν μέρος αὐτοῦ, ἴσως.... αὐταὶ αἱ «Θεωρίαι ἑνὸς νέου φιλοσόφου» εἶνε 45 μόνον ᾠδαί.

— Ἰωάννη, εἰπὲ κάτω, ὅτι σήμερον δὲν εἶμαι διὰ κανένα, εἶμαι *πνιγμένος ὡς τὸ λαιμό*...

Πῶς μοὶ στρέφει τὰ νῶτα; Κάμνει ὡς νὰ μὴ μὲ ἤκουσε. Τί θὰ εἴπῃ τοῦτο; Εἶνε πάρα πολύ. Ἀλλὰ περίμενε ἄθλιον ὄν, αὐτὸ θὰ σὲ κάμῃ νὰ πίῃς πολὺ δηλητήριον· ἤξευρέ το ἀπὸ ἐμέ. Τὸν πῖλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, περιφρονητικὸν βλέμμα εἰς τὸν ἄθλιον, καὶ ἐμπρός. Ἄ! ἐπὶ τέλους ἰδοὺ ἐγὼ εἰς τὸν ἐλεύθερον ἀέρα.

III

Ἐν τῷ τυπογραφείῳ.

Θὰ τυπώσωμεν. Ἀλλὰ τίς οἶδε πότε θὰ φθάσῃ ὁ αἰών, καθ' ὃν θὰ γείνωμεν γνωστοί. Θὰ ἴδωμεν ἂν εἰς δέκα μῆνας κερδίσωμεν ὅ,τι ἐξωδεύσαμεν.

Ὦ πόσον ἄπειροι εἶνε αὐτοὶ οἱ στοιχειοθέται. Πόσον εὔκολον εἶνε νὰ θέσωσιν ἡ ἀντὶ υ, φ ἀντὶ β. Ἰδοὺ ἀντὶ φάρος βάρος. Ἀλλοίμονον ἂν ἡ ὄρασίς μας δὲν ἦτο τόσον ὀξεῖα. Ἐν συνόλῳ ὅμως φρονῶ, ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ μεγάλα καὶ καθαρὰ στοιχεῖα θὰ στέκουν καλλίτερον. Καὶ αὐτὸ τὸ κομψὸν κοσμημάτιον καὶ ὁ τίτλος μας ἔπειτα ἐκεῖ, καθαρός, λαμπρός, μεγαλοπρεπής; Καὶ ἂν δὲν εἶνε καλά, τί; Μήπως αὕτη θὰ εἶνε ἡ τελευταία φορά, καθ' ἣν τὸ ὄνομά μας θὰ ἀντηχήσῃ εἰς τὴν οἰκουμένην.

Θὰ αὐξηθῶμεν εἰς τὴν δόξαν καὶ τὴν φήμην... Ἀλλὰ μοὶ φαίνεται, ὅτι ἤκουσα προφερόμενον τὸν τίτλον μας. Εἶνε ὁ διορθωτὴς συζητῶν μὲ τὸν γραφέα· τί ζητεῖ νὰ μάθῃ ἄρά γε παρ' αὐτοῦ; Καὶ ὁ Μολιέρος ἀνεγίνωσκε τὰ ποιήματά του εἰς τὴν μαγείρισσαν . . . . Ἀλλὰ πῶς! ὁ διορθωτὴς γελᾷ! ὦ τὸν βάρβαρον! Δὲν συνεννοοῦνται.

IV

Ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ

Τρεῖς ἑβδομάδες παρῆλθον ἤδη καὶ οὐδὲ ἓν ἀντίτυπόν μου ἐπωλήθη, ἐνῷ οἱ γείτονές μου πωλοῦνται κατὰ 15 τοὐλάχιστον ἀντίτυπα τὴν ἡμέραν. Ὦ! ὑπομονή, ὑπομονή! ἡ μόνη μου ἐλπίς, ἡ μόνη μου παρηγορία εἶνε τώρα ὁ πτωχός μου ποιητής! Ἔρχεται δεκάκις τῆς ἡμέρας, ἵνα λάβῃ σώματα διὰ τοὺς γνωρίμους καὶ φίλους του, τὸ μόνον, ὅπερ μὲ παραμυθεῖ, καὶ ἀποδεικνύει ὅτι δὲν εἶμαι ἀποθαμμένον ... ἄλλως ... Πρὸ ὀλίγου ἦλθον ἐδῶ ξένοι· ὁ ποιητὴς μὲ ἔλαβεν ἀνὰ χεῖρας, μὲ ἐξεφύλλισε καὶ ἀνέγνωσεν ὑψηλοφώνως γραμμάς τινας ψιθυρίζων «ὡραῖον, ὡραῖον, ἀληθῶς θαυμάσιον! Τί γλῶσσα, τί δύναμις! Καὶ ὁ αὐτὸς ὁ χάρτης . . . τόσον λαμπρός! —Πόσον τιμᾶται ὁ τόμος αὐτός;—Πῶς; μόνον 2 1/2 δραχμάς; Οὔτε τὸ χαρτίον δὲν πληρώνει τις. Στείλατέ μοι δύο τόμους.» Ἀλλὰ τὸ πᾶν ἀνωφελές· οἱ ξένοι ἐκεῖνοι ἦσαν ἢ κωφοὶ ἢ ἀγροῖκοι ἢ ἀμαθεῖς· ὁ εἷς ἠγόρασεν ἕνα ὁδηγόν, ὁ ἄλλος ἓν βιβλίον ἐκκλησιαστικόν. Ἰδοὺ ὅμως καὶ εἷς τίμιος χωρικός! Εἰσέρχεται εἰς τὸ κατάστημα, ἐξετάζει τὰ βιβλία, τὰ λαμβάνει, τά ἐπαναθέτει ... Ὦ οὐτος δὲν μὲ ἐξαπατᾷ . . . μὲ φυλλομετρεῖ πυρετωδῶς. Ἐὰν ἤξευρεν ὁ καλὸς ἄνθρωπος πόσον ἡ καρδία μου κτυπᾷ! πῶς μὲ παρατηρεῖ μὲ τοὺς γαλανοὺς ἐκείνους ὀφθαλμούς του! Ὦ! καλὲ ἄνθρωπε, πόσον σὲ ἀγαπῶ! Ἀλλ' ὁμιλεῖ· ἂς ἀκούσωμεν ὀλίγον τί λέγει.

— Εἴπατέ μοι, κύριε βιβλιοπώλα· νομίζετε, ὅτι τοῦτο θὰ ἦτο καλὸν βιβλίον, διά νὰ μάθῃ ὁ μάθῃ ὁ Νῖκος μου νὰ ἀναγινώσκῃ

— Ἄ δυστυχία μου! παγώνω! Μὲ ἐξέλαβεν ὡς ἀναγνωσματάριον! Τί εἶνε αὐτοὶ οἱ ἀμαθεῖς! Ὦ ποιητά! ποιητά, ἐὰν ἤξευρες πόσον ὑποφέρω!

V

Ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ κριτοῦ.

Ἰδοὺ ἡμεῖς ἐν καλῇ συντροφίᾳ, ἀνησυχοῦντες διὰ τὴν τύχην, ἣτις μᾶς περιμένει, καὶ τὴν ἐτυμηγορίαν, ἣν ὁ κριτὴς θὰ θελήσῃ νὰ ἐκφέρῃ περὶ ἡμῶν. Ὁ εὐφυὴς κριτής, ὁ φάρος τῶν φιλοβίβλων, ἢ ὅπως ἄλλως θέλει τις νὰ τὸν καλέσῃ, κεῖται ἐκτάδην ἐπὶ ἕδρας, καπνίζει τὸ σιγάρον του, καὶ δὲν ἠξίωσεν εἰσέτι κανὲν ἐξ ἡμῶν οὐδ' ἑνὸς βλέμματός του. Ἀκόμη τῆς προσδοκίας ἡ ἀηδία· Ἀλλὰ σιωπή· ὁ τύραννος συνέρχεται ἐκ τῆς νάρκης. Κλίνει ἐφ' ἡμῶν καὶ ἡμᾶς παρατηρεῖ φιλικῶς, μᾶς λαμβάνει διαδοχικῶς εἰς τὰς χεῖράς του. Συγγνώμην, συγγνώμην, ἤμην προκατειλημμένον κατὰ σοῦ, καὶ ἐν τούτοις .... Ἐμβλέπει εἰς τὰ φύλλα μου, μετ' ὀλίγον θὰ εἶνε ἐντελῶς βεβυθισμένος· θὰ εἶνε δίκαιος, ὦ, ναί! θὰ εἶνε! αὔριον εἰς τὴν ἐφημερίδα του· δύο-τρεῖς στῆλαι θὰ πραγματεύωνται περὶ ἐμοῦ. Εὐγενῆ ἄνθρωπε, ἐὰν ἠδυνάμην νὰ σοὶ σφίγξω τὴν χεῖρα .... Ἀλλ' αὐτὸς μὲ θέτει πάλιν ἐπὶ τῆς τραπέζης· τί σημαίνει τοῦτο; Μεγάλε Θεέ!

—Ἄνθρωπός τις εἰς ξένος εἰσέρχεται.. μὲ μίαν ζυγαριάν, καὶ μὲ θέτει, οἴμοι! ἐντὸς...εἶνε ὁ πωλητὴς παλαιῶν βιβλίων! Φρικῶδες!

VI

Ἀπὸ τοῦ πωλητοῦ παλαιῶν βιβλίων.

Ἐν τῷ κανίστρῳ τῶν βιβλίων ἀντὶ δέκα πέντε λεπτῶν! Ἐγώ, ἐγώ! ἐν τῷ κανίστρῳ τούτῳ! σῶμα πρὸς σῶμα μὲ ἕνα τρίτον καὶ μόνον τόμον ρομάντζας τινὸς τοῦ **. Ἐπ' ἐμοῦ βαρύνει μία ἀριθμητικὴ τοῦ 1701. Ἀλλ' ὄχι! αὐτὰ δὲν εἶνε πλέον γείτονές μου· ἦσαν. Μαγείρισσα διερχομένη ἠγόρασε τὸν τρίτον τόμον, καὶ γέρων τις μανιακὸς γυμνασιάρχης τὴν ἀριθμητικήν. Ἐγὼ μόνον ἵσταμαι ἐδῶ... κανεὶς δὲν μὲ θέλει. Ἐὰν διήρχετό τις καὶ μὲ ἠγόραζε! Χεῖρ τις μὲ πλησιάζει! Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ, εὐγενῆ ἄγνωστε, ὅτι μὲ λυτρώνεις ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν ταύτην! Ἀλλ' οἴμοι ἀναγνωρίζω τὴν χεῖρα ταύτην· εἶνε ἡ ἀκάθαρτος καὶ χονδροειδὴς χεὶρ τοῦ παλαιοπώλου.—Χρήματα πεταμένα! ψιθυρίζει μόνος του καὶ περιφρονητικῶς μὲ ἐκσφενδονίζει ἐντὸς ἄλλου τινὸς κανίστρου, ἔνθα τὰ βιβλία πωλοῦνται μόνον ἀντὶ πέντε λεπτῶν.

VII

Ἀπὸ τοῦ Παντοπώλου.

Ἡ «Ὠδή μου πρὸς τὸν Πετράρχην» περιετύλιξεν ἓν τεμάχιον τυροῦ, ἐπίσης καὶ ἡ «Ἀποστροφή μου πρὸς τὴν Εὐρώπην» ἐχρησίμευσεν εἰς δύο σαλτιτσότα.

Κάποιος ζητεῖ ἓν ἀλειμματοκηρίον· τὸ λαμβάνει περιτυλιγμένον ἐντὸς τριῶν Ὠδῶν μου πρὸς τὴν *Ἐλβίραν*. Παγάγαθε Θεέ! Ἀλλ' αὐτὸς εἶνε ὁ πατήρ μου, ὁ ποιητής! Πόσον εἶνε ἰσχνός. Δυστυχῆ πόσον εἶσαι καταβεβλημένος, κατεσχισμένος, πόσα ἐμβαλώματα ἐπὶ τοῦ μαύρου σου ἐνδύματος.

Μὲ ἀναγνωρίζει, ἀναγνωριζόμεθα, καὶ θερμὸν δάκρυ του πίπτει ἐπὶ ἑνὸς στίχου μου!

. . . . . .

Ἰδοὺ ἐγὼ εἰσέτι ἐν τῷ μικρῷ μου δωματίῳ, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀνεχώρησα τόσον εὐχαριστημένος. Ὅταν μοὶ τὸ ἔλεγε! Ἄ! Θεέ μου ἔχεις δίκαιον! Ὅταν ἀρχίζῃ τις μὲ τὴν ποίησιν τελειώνει... ὅσον καλὰ καὶ ἂν πηγαίνῃ, μὲ τὸν παντοπώλην. Ἄ! ἐὰν ἤρχιζα μὲ τὰ ἀποικιακά, ἴσως ἡμέραν τινὰ θὰ ἠδυνάμην νὰ τελειώσω μὲ τὴν ποίησιν!

(Κατὰ τὸ Ἰταλικὸν Μετάφρ. Δ. Ι. Κ.)

ΕΞΩ ΤΗΣ ΦΥΛΑΚΗΣ

Ἔνδεκα ἔτη! οἱ μικροὶ γίνονται μεγάλοι· οἱ μεγάλοι ἀποθνήσκουσιν. Ἔνδεκα ἔτη! οἱ ἐλεύθεροι νυμφεύονται· οἱ νυμφευμένοι χηρεύουσιν. Ἔνδεκα ἔτη! οἱ ἔχοντες μητέρας καθίστανται ὀρφανοί, αἱ ἔχουσαι τέκνα θρηνοῦσιν ἐπὶ τῷ θανάτῳ των.

Πόσα δύνανται νὰ συντελεσθῶσιν ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ!

Ἔνδεκα ἔτη εἶχον παρέλθῃ καὶ δὲν ἀντίκρυσεν ἔκτοτε τὸ προσφιλές του χωρίον, ἀλλὰ μέχρι τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν ἡ εἰκὼν τῆς πεδιάδος ὅλης εἶνε ἐντετυπωμένη ἐν τῇ μνήμῃ του. Ἡ καμπὴ ἐκείνη τοῦ λευκοῦ τοίχου, ἡ ὑψηλοτέρα καπνοδόχη, τὸ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ φρέαρ, αἱ προεξοχαὶ τῶν ἀμπέλων, τὸ κωδωνοστάσιον, τὰ ἐρείπια, αἱ δύο κυπάρισσοι, ὁ ρύαξ, ἡ γέφυρα μὲ τὰς παλλομένας εἰς πᾶν βῆμα σανίδας της, τὸ καινουργὲς κάρρον τοῦ Κὺρ Δημήτρη, ἡ λευκὴ αἴξ τῆς κερᾶ Γιώργαινας, ἡ ἐπὶ τοῦ λοφίσκου ἐλαία, ἀφ' ἧς ἔβλεπε πρὸ τῶν ποδῶν του ἐκτεινόμενον τὸ χωρίον ὁλόκληρον, καὶ πρὸ πάντων τὸ ἀνοικτὸν παράθυρον τῆς ἀγάπης του.

Εἰς λόφος τὸν χωρίζει ἀκόμη. Μετ' ὀλίγα λεπτὰ θὰ εἶνε ἐπάνω. Θὰ ἴδῃ κατὰ πρῶτον τὰ κορυφὰς τῶν δένδρων, ἔπειτα τὰς ὄπισθεν τοῦ χωρίου φυτείας, ἔπειτα τὰς στέγας τῶν οἰκιῶν. Θὰ ἴδῃ, ὅ,τι μυριάκις ἐπόθησε. Θὰ ἴδῃ ὅ,τι μυριάκις ἠτένισαν ὡς ἐν κατόπτρῳ τὸ ὄμματα τῆς διανοίας του.

Ὀλίγα βήματα ἀπομένουσιν ἀκόμη. Ταράσσεται· ἡ ἀναπνοή του καθίσταται βραδυτέρα, οἱ πόδες του ταχύτεροι....

Α΄

Κεκοπιακώς, ἐξηντλημένος, περίρρυτος ὑπὸ ἱδρῶτος ἔπεσε μᾶλλον ἢ ἐκαθέσθη παρὰ τὸν κορμὸν τῆς μεγάλης ἐλαίας, ἧς τὴν δροσερὰν σκιὰν ἐπὶ ἕνδεκα ἤδη ἔτη ματαίως ἐπόθει.

Τέλος πάντων. Ἐπανῆλθεν ὁ πτωχὸς εἰς τὸ χωρίον του.

Δὲν ἦτο γέρων· ἀλλ' ἡ κόμη ἡ ἀτημέλητος καὶ ἡ μακρὰ γενειάς του ἦσαν ὑπόλευκοι. Δὲν ἦτο δύσμορφος, ἀλλ' ἡ ὄψις του ἦτο στυγνὴ καὶ κάτωχρος· βαθεῖαι ρυτίδες διηυλάκουν τὸ μέτωπόν του, καὶ οἱ μεγάλοι μαῦροι ὀφθαλμοί του μόνοι αὐτοὶ ἐνόμιζες κατεῖχον ὅλον του τὸ πρόσωπον. Καὶ ὡς ἑξηκοντούτης καὶ ὡς τεσσαρακοντούτης ἠδύνατο ἐπίσης νὰ ἐκληφθῇ. Ἀλλ' ἤδη ὅτε ὑγραίνονται τὰ μελαγχολικά του ὄμματα, καὶ προσηλοῦνται ἀντικρυ εἰς τὸ χωρίον, ὅτε ἐρύθημα χρωματίζει τὰ προέχοντα μῆλα τῶν παρειῶν του, καὶ γλυκὺ μειδίαμα διαστέλλει τὰ χείλη του, ἤδη ἐννοεῖς, ὅτι εἶνε κατὰ πολὺ νεώτερος, ὅτι εἶνε μόλις τριακοντούτης.

Ἡ αὔρα ξηραίνει ταχέως τὰ δάκρυά του. Οἱ ὀφθαλμοί του πρὸς στιγμὴν ἀκτινοβολοῦσιν ἐξ ὑπερτάτης χαρᾶς, ἡ ἡδυπάθεια ζωγραφίζεται ἐπὶ τοῦ μειδιάματός του. Βλέπει ἐδῶ, βλέπει ἐκεῖ. Στεναγμὸς ἀνακουφίσεως ἐξέρχεται τοῦ στήθους του. Πλέει εἰς πέλαγος εὐδαιμονίας. Τὰ χείλη του ἀνοιγοκλείονται. Ψιθυρίζει; Προσεύχεται; Ἄγνωστον.

Ἀλλ' ἐξαίφνης ἡ ὠχρότης ἐπιχύνεται πάλιν ἐπὶ τῆς μορφῆς του. Τὰ χείλη του συστέλλονται, οἱ ὀφθαλμοὶ ἐξακοντίζουσιν ἀστραπὰς ἀγρίας· ἐγείρων τὰς χεῖρας κρύπτει δι' αὐτῶν τὸ πρόσωπόν του.

Ἔνδεκα ἔτη ἀκριβῶς ἐπόθει τὸ θέαμα τοῦτο. Ἐπὶ τόσον χρόνον ὠνειροπόλει τὴν σκιὰν τῆς ἐλαίας καὶ τὴν θέαν τοῦ χωρίου, καὶ ἄνωθεν αὐτοῦ ἐπλανῶντο οἱ λογισμοί του, ἐνῷ τὸ σῶμά του ἦτο μακράν. Ἀλλ' ἤδη ὅτε τὸ σῶμά του ἦτο ἐκεῖ, πλησίον, ὁ νοῦς του ἐστρέφετο πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ ἀνελογίζετο καὶ ἐπεθεώρει τὸ μακρὸν ἐκεῖνο διάστημα τῆς ἀπουσίας του.

Β΄

Καὶ εἶδεν ἑαυτὸν ἐντὸς τεσσάρων χαμηλῶν τοίχων ἐπὶ ὑγροῦ ἐδάφους κατακείμενον, ἐστερημένον τοῦ φωτὸς τοῦ ἡλίου, ἐστερημένον ἀέρος, ἐστερημένον ἐλευθερίας. Καὶ εἶδεν ἑαυτὸν δεδεμένον ὀπισθάγκωνα καὶ φερόμενον διὰ τῶν ὁδῶν, ἐν αἷς ἐθέριζε τὰ περιφρονητικὰ τῶν διαβατῶν βλέμματα, καὶ τὰ σκώμματα τῶν παρακολουθούντων παιδίων, φερόμενον ὑπὸ στρατιωτῶν πρὸς τὸ δικαστήριον. Τί κόσμος ἦτο ἐκεῖνος! Ὅλοι αὐτὸν ἔβλεπον· ὅλων τὰ ἀπειλητικὰ βλέμματα κατ' αὐτοῦ διηυθύνοντο. Πόσον διήρκεσεν ἡ δίκη ἐκείνη καὶ αὐτὸς ἠγνόει. Τὴν μίαν ἡμέραν ἔλειπον οἱ μάρτυρες. Τὴν ἄλλην παρουσιάζετο ἕτερον ἐμπόδιον. Ἔπειτα ἐπηκολούθησεν ἡ ἀναβολή. Ἐνθυμεῖται τὰς περὶ ἀθῳώσεως ἐλπίδας του, αἵτινες ὅλαι ἀπεδείχθησαν ματαιαι. Φόνος ἦτο αὐτός! Καὶ πόσοι τὸν ὑπερήσπισαν, πόσοι τὸν ἐπροστάτευσαν, πόσοι ἐβεβαίωσαν ἄλλα ἀντ' ἄλλων! Ὅλα εἰς μάτην. Ὅτε ἀνεγνώσθη ἡ ἀπόφασις τὸ πλῆθος δυσηρεστήθη. Ἐπερίμενεν αὐστηροτέραν ἀπόφασιν. Ἡ κατηγορία ἦτο τόσον φοβερά, τὸ κακούργη-

μα τόσον μέγα! Δέκα ἐτῶν εἰρκτὴ τοῖς ἐφάνη ὀλίγη . . .

Καὶ εἶδεν ἑαυτὸν ριπτόμενον εἰς ἄλλην φυλακὴν φρικωδεστέραν τῆς προηγουμένης. Ἐνθυμεῖται τοὺς πρώτους συντρόφους, ὅλους φοβεροὺς κακούργους, οἵτινες τὸν περιεκύκλωσαν αὐθωρεί. Ἐνθυμεῖται τὰς ἀστειότητας, τὰς βωμολοχίας, τὰς ὕβρεις των. Ποίαν ἐντύπωσιν τῷ ἔκαμνον τὰς πρώτας ἡμέρας! Ἐζήτουν νὰ τὸν ἐνθαρρύνωσι. Πῶς τῷ ἐζωγράφιζον τὴν ζωὴν τῆς φυλακῆς! Καλὰ εἶνε καὶ ἐδῶ. Καλά! . . . Πόσον βραδέως παρήρχοντο αἱ πρῶται ἡμέραι ἐντὸς τοῦ σκότους ἐκείνου, ὅπερ μόλις ἐμετρίαζε δι' ὀλίγας ὥρας τὸ ἀπὸ τοῦ φεγγίτου εἰσερχόμενον φῶς! Πόσον ξηρὸς καὶ ἀνούσιος ἦτο ὁ ἄρτος. πόσον ρυπαρὰ ἡ στρωμνή, πόσον δυσώδης ἡ ἀτμόσφαιρα. Ὦ αἱ πρῶται ἐκεῖναι ἡμέραι πόσον ἦσαν μακραὶ μὲ τὴν βεβαιότητα μάλιστα, ὅτι δέκα ἐτῶν ἡμέραι θὰ διήρχοντο οὕτω!

Καὶ ἐνθυμεῖται τὴν ἀποστροφήν, ἣν ἠσθάνετο κατὰ τῶν πρώτων συντρόφων του. Ὦ φρίκη· αὐτὸς ἦτο νέος εἴκοσι ἐτῶν μόλις, καὶ πολὺ ὀλίγα ἐγνώριζεν ἐκ τῶν συμβαινόντων ἐν τῷ κόσμῳ. Ἀλλ' ἐκεῖνοι πόσα ἐγνώριζον! Τί ὁμιλίαι ἦσαν ἐκεῖναι! Τί διηγήσεις ἐγκλημάτων, τί ἀπανθρωπίαι καὶ σκληρότητες! Κατ' ἀρχὰς ὠρθοῦτο αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς του εἰς τὸ ἄκουσμα. Ἔπειτα ἠσθάνετο βδελυγμίαν μόνον. Τέλος ἐσυνήθησε καὶ καθήμενος μετ' αὐτῶν ἐν κύκλῳ ἤκουεν ἡσύχως. Οἱ ἄλλοι εἶχον πολλὰ νὰ διηγοῦνται. Αὐτὸς οὐδέν· οὐδὲν ἄλλο ἐκτὸς τοῦ φόνου· ἀλλ' ἦτο τόσον ἁπλῆ ἡ ἰδική του ἱστορία, ὥστε ἠρκέσθη νὰ τὴν διηγηθῇ ἅπαξ μόνον.

Ἐνθυμεῖται τὰ βλέμματά των μετὰ πόσης περιφρονήσεως τὸν ἠτένιζον κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Εἷς φόνος ἁπλούστατος καὶ αὐτὸς ἐν στιγμῇ παραφορᾶς, μέθης... Δὲν ἔπρεπε οὐδὲ λόγος νὰ γίνεται περὶ αὐτοῦ. Ὅτε ἐφρικία διὰ τὰ μετὰ τόσης ἀπαθείας ἐπαναλαμβανόμενα κακουργήματα τῶν συντρόφων του, τότε ἠσθάνετο καὶ μυστικήν τινα χαρὰν διὰ τὴν σμικρότητα τοῦ ἰδικοῦ του ἀλλὰ βραδύτερον ἠσχύνετο. Δὲν εἶχε τί νὰ διηγηθῇ καὶ αὐτός, δὲν εἶχεν ἀνδραγαθίας ἐφαμίλλους νὰ ἐπιδείξῃ· πόσον ἦτο κατώτερος ἐκείνων!

Καὶ ἔβλεπεν ἑαυτὸν συνηθίζοντα ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ εἰς τὸ νέον εἶδος τῆς ζωῆς ταύτης, προσκολλώμενον ἐπὶ μᾶλλον εἰς αὐτήν, συνδεόμενον διὰ φιλίας πρὸς τοὺς συνδεσμώτας του, συμμεριζόμενον τὰ πάθη καὶ τὰ αἰσθήματά των, θλιβόμενον διὰ τῶν θλίψεών των, ἐξοργιζόμενον διὰ τῶν παραφορῶν των, πίνοντα τὸν οἶνόν των, κυλιόμενον μετ' αὐτῶν ὡς ἴσος ἐν τῇ μέθῃ καὶ τῇ κραιπάλῃ.

Ἐν ὀλίγῳ χρονικῷ διαστήματι δὲν ἦτο πλέον ὁ αὐτός. Ὅ,τι ἔπραξαν οἱ ἄλλοι τὸ ἠσθάνετο, τὸ ἔβλεπε, τὸ ἐγνώριζε τόσον καλῶς, ὥστε ἐνόμιζεν, ὅτι τοῦτο ἀνῆκεν εἰς τὸ παρελθόν, εἰς τὰς πράξεις, εἰς τὰς ἀναμνήσεις του. Αἱ χῶραι, αἱ θάλασσαι, αἱ φυλακαί, ἃς οἱ ἄλλοι διῆλθον, τῷ ἐγένοντο ἐπίσης γνῶσταί. Ἔκλειε τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνόμιζεν, ὅτι ταξειδεύει εἰς μέρη τῶν ὁποίων προηγουμένως καὶ τὸ ὄνομα ἔτι ἠγνόει. Ἄλλοτε ἐκτὸς τοῦ δικάνου τυφεκίου καὶ τῆς μικρᾶς του μαχαίρας οὐδὲν ἄλλο ὅπλον ἐγνώριζε. Τώρα ὁ εἷς διηγεῖται τὰς ἰδιοτροπίας, ὁ ἄλλος περιγράφει τὰ διαστάσεις καὶ τοὺς μηχανισμοὺς παντὸς ὅπλου. Ἀκούει ποίας ἐνεργείας ἔχει πᾶν δηλητήριον, καὶ καθ' ἑκάστην διὰ νέων γνώσεων πλουτίζει τὴν κεφαλήν του.

Ἐνθυμεῖται ὅλα ταῦτα τὸ πρόσωπον ἔχων κεκαλυμμένον διὰ τῶν χειρῶν. Ἐν μιᾷ στιγμῇ τὰ ἐπαναβλέπει ὅλα τὰ συμβάντα, πάσας τὰς σκέψεις του.

Δὲν ἦτο ὅμως πάλιν ὅπως οἱ ἄλλοι. Ἐκεῖνοι ὠρκίζοντο ἐκδίκησιν καθ' ὅλων τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀνέμενον τὴν στιγμὴν τῆς ἀπελευθερώσεώς των, ἵνα τὴν ἐκτελέσωσιν. Αὐτὸς ἐγνώριζεν ἤδη τὰς δυνάμεις τῶν σφαιρῶν καὶ τοῦ ἐγχειριδίου, ἐγνώριζε τὰς ἀδυναμίας τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ οὐδὲν ἐσχεδίαζε, οὐδὲν ἐβυσσοδόμει κατ' αὐτῶν. Δι' οὐδένα λόγον θὰ ἐξετέλει ἄλλο ἔγκλημα. Παράδοξόν τι αἴσθημα, τύφις συνειδότος ἴσως, ἄγνωστος εἰς τοὺς τοίχους ἐκείνους, οἵτινες τὸν περιέκλειον, ἐβύθιζεν αὐτὸν πολλάκις εἰς διαλογισμούς. Οἱ σύντροφοι τοὺς ἐδίωκον εὐκόλως, ἀλλὰ κάτι ἀπέμενε πάντοτε ἐξ αὐτῶν: ὅτι δὲν ἦτο ἄδικος ἡ τιμωρία του. Τὸ φάσμα τοῦ θύματός του δὲν ἐπεσκέπτετο πλέον αὐτὸν καθ' ὕπνους, ὅπως κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας, τοὺς πρώτους μῆνας. Τὸ εἶχε λησμονήσῃ, ὅπως δὲν ἐνθυμεῖτο πλέον καὶ τὸ πρῶτον ἐκεῖνο ἐναντίον τῶν δικαστῶν του μῖσος.

Τόσον πολὺ εἶχε συνδεθῇ πρὸς τὴν εἰρκτήν, ὥστε δὲν τὴν ἐμίσει οὐδ' αὐτὴν πλέον. Ἂν εὕρισκε τὰς πύλας της ἀνοικτάς, ὅπως τὸ ἐν κλωβῷ πτηνόν, ἴσως δὲν θὰ ἀφίπτατο.

Ἕνα μόνον εἶχε πόθον. Οὐχὶ νὰ ἐπανακτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλὰ νὰ ἐπανίδῃ τὸ χωρίον του.

Ἔκλειε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τότε, ὅπως τώρα, καὶ ἔβλεπε πάντα ἐκεῖνα ὅσα τῷ κρύπτουσιν ἤδη αἱ χεῖρές του. Τὰ ἔβλεπε ἓν πρὸς ἓν καὶ τὰ ἐπόθει. Ἓν βλέμμα καὶ θὰ ἔδιδε τὴν ζωήν του. Ἐπόθει καὶ τήν... ἀγάπην του. Ἀλλὰ ὄχι. Δὲν ἦτο πλέον δι' αὐτόν. Δὲν ἤθελε, δὲν ἔπρεπε νὰ τὴν συλλογίζηται. Ἂς ἦτο εὐτυχὴς μὲ οἱονδήποτε ἄλλον. Καὶ εἰς τὰ χεῖράς του νὰ ἦτο, ἕνα φονέα οὐδέποτε θὰ τῇ ἔδιδεν ὡς σύζυγον. Ἐνόησεν ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἔπρεπε νὰ τὴν λησμονήσῃ, καὶ εἶχε τὴν δύναμιν, εἶχε τὴν τύχην νὰ τὸ πράξῃ.

Ἐνθυμεῖται ἀκόμη τὰς δύο ἐπιστολάς, ἃς καὶ μόνας ἔλαβε καθ' ὅλον τὸ μακρὸν διάστημα τῆς φυλακίσεώς του. Ἤγνοει τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ προσέτρεξε πρὸς ἕνα ἐγγράμματον ἐκ τῶν συντρόφων του. Ἄγνωστος χεὶρ τῷ ἀνήγγελεν, ὅτι ἡ ἀγάπη του ὑπανδρεύθη.

Θὰ ἦτο ἐχθρός του βεβαίως ὁ γράφων. Θὰ ἦτο ἴσως φίλος, συγγενὴς τοῦ θύματός του, καὶ ἠθέλησε διὰ τοῦ μέσου τούτου νὰ προσθέσῃ νέαν τιμωρίαν εἰς τὰς βασάνους του. Καίτοι οὐδόλως τῷ ἐφάνη παράδοξον τὸ τοιοῦτον, καίτοι ἐνόμιζε μᾶλιστά, ὅτι πρὸ πολλοῦ ἐκείνη θὰ εἶχεν ὑπανδρευθῇ, ἐν τούτοις κατεταράχθη. Ὁ ἀναγνώστης τῆς ἐπιστολῆς καὶ οἱ ἄλλοι τὸ ἐνόησαν, καὶ ἠθέλησαν νὰ τὸν ἐξοργίσωσιν. Ἤρχισαν νὰ τὸν σκώπτωσιν, ἀλλ' οὐδὲν ἐπέτυχον. Οὕτω ἔπρεπε νὰ συμβῇ, ἐσκέφθη. Καὶ οὐδὲν ἄλλο. Μόνον ὅτε αἱ σκέψεις του ἐστρέφοντο πρὸς τὸ χωρίον καὶ περιεπλανῶντο ἄνωθεν τῶν προσφιλῶν τῆς νεότητός του ἐνδιαιτημάτων, προσεπάθει νὰ μὴ ἀντικρύσωσι τὸ παράθυρόν της, ὅπως ἀποστρέφομεν τὸ βλέμμα ἀπὸ θλιβεροῦ τινος θεάματος... ἵνα μὴ ἴδωμεν... ἀλλὰ ματαίως.

Βραδύτερον ἔλαβε καὶ τὴν ἄλλην ἐπιστολήν. Ταύτην μάτην τῷ προσεφέρθησαν οἱ σύντροφοι νὰ ἀναγνώσωσι. Ἠγνόει τὸ περιεχόμενον, καὶ ἐφοβεῖτο, τίς οἶδε, νέους πάλιν σαρκασμούς. Τὴν ἔκρυπτεν ὑπὸ τὰ ράκη τοῦ χιτῶνός του ἐρ' ἱκανὰς ἡμέρας, μέχρις ὅτου ἔτυχε νὰ εὑρεθῇ μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν τῆς φρουρᾶς συμπαθής τις φυσιογνωμία. Αὐτὸς δὲν θὰ τὸν ἔσκωπτεν, ὅ,τι καὶ ἂν περιεῖχεν ἡ ἐπιστολή. Τὴν ἀνέγνωσε. Τῷ ἔγραφον ἐκ τοῦ νοσοκομείου γειτονικῆς τινος πόλεως, ὅτι ἐν αὐτῷ ἀπέθανεν ἡ μήτηρ του. Δύο δάκρυα ἔρρευσαν ἐπὶ τῶν παρειῶν τοῦ καταδίκου. Ἄλλα δύο ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ συμπαθοῦς στρατιώτου. Τοὐλάχιστον οἱ ἄλλοι ἐκεῖνοι δὲν εἶδον τὰ δάκρυα, ἵνα μυκτηρίσωσιν υἱὸν θρηνοῦντα τὴν μητέρα του.

Ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει ταύτῃ ἐκινήθη ὀλίγον τὸ πρόσωπόν του, καὶ κάτωθεν τῶν χειρῶν του ἐξέφυγε στεναγμός. Ἔπειτα ἄλλαι ἀναμνήσεις ταχέως παρῆλθον, φωτίζουσαι, ὁτὲ μὲν τὰ σκοτεινὰ τῆς φυλακῆς του βάθη, ὁτὲ δὲ τὰς ἀγρίας μορφὰς τῶν συντρόφων του, καὶ ἄλλοτε πάλιν τὰς νοερὰς περιπλανήσεις του εἰς τὸ χωρίον, ἔζωθεν τοῦ ὁποίου νῦν ἄπελπις, ρακένδυτος, γέρων σχεδόν, κατάκειται ὁ πρὸ ἕνδεκα μόλις ἐτῶν ὡραῖος καὶ εὔθυμος νεανίας.

Γ'

Ναί! ἦτο καὶ αὐτὸς ποτέ, ὄχι πρὸ πολλοῦ καιροῦ, πρὸ ἕνδεκα μόλις ἐτῶν, καλός, τίμιος, πλήρης ὑγιείας καὶ ἀκμῆς, ἀνθηρὸς καὶ εὔχαρις νέος.

Οἱ νέοι ὅλοι τοῦ χωρίου ἐπεζήτουν τὴν φιλίαν του· καὶ τοὺς ἠγάπα ὅλους, καὶ ἔθλιβε μετὰ χαρᾶς τὰς τεινομένας αὐτῷ χεῖράς των. Οἱ παῖδες ἔρριπτον ζηλότυπα βλέμματα ἐπὶ τοῦ λιγυροῦ του ἀναστήματος καὶ τοῦ κομψοῦ μύστακος, ὅστις ἤνθιζεν ἤδη ὑπερήφανος ἄνωθεν τοῦ γλυκυτάτου στόματός του, καὶ ηὔχοντο νὰ γίνωσιν ὑψηλοὶ καὶ δυνατοὶ ὅπως αὐτός. Οἱ γέροντες τὸν ἠτένιζον δακρύοντες, διότι τόσον ὡμοίαζε πρὸς τὸν φίλον των, τὸν καλόν του πατέρα, διότι ἐκληρονόμησε τὰς ἀρετάς του, διότι τοὺς ἐσέβετο, ὅπως ἐκεῖνον, διότι ἠγάπα τὰ τέκνα των, ὅπως αὐτοὺς ὁ πατήρ του. Αἱ μητέρες ἐμακάριζον τὴν μητέρα του, καὶ ἐθώπευον τὴν στοργήν της δι' αἰωνίων περὶ τοῦ υἱοῦ της ἐγκωμίων. Αἱ κόραι ἀγνοοῦσαι τὴν μυστικὴν ἀγάπην του, καὶ ἐξηγοῦσαι κατ' ἀρέσκειαν τὸ πλῆρες ἀγαθότητος μειδίαμά του, ὠνειροπόλουν σύζυγον, ὅστις νὰ τῷ ὁμοιάζῃ.

Ἡ ἀγάπη του ἦτο ἡ εὐτυχεστέρα τῶν ἐρωμένων, ὅτε τῇ ἔρριπτεν ἓν βλέμμα. Καὶ ἡ μήτηρ του ἡ εὐτυχεστέρα τῶν μητέρων, ὅτε ἔθλιβε τὸ ἀγαπημένον της παιδὶ εἰς τὴν ἀγκάλην της.

Δυστυχῆ! Διὰ τί νὰ καταστρέψῃς ἐν μιᾷ στιγμῇ τόσην εὐτυχίαν;

Κάθηται ἤδη παρὰ τὴν ρίζαν τῆς ἐλαίας καὶ ἀναπολεῖ... Ἕκαστος λίθος τῷ ἀνακαλεῖ μίαν ἀνάμνησιν· ἕκαστον δένδρον μίαν χαράν· ἑκάστη οἰκία κόσμον ὁλόκληρον φίλων καὶ γνωρίμων, γελώτων, μειδιαμάτων καὶ συγκινήσεων.

Δ'

Ἰδοὺ ἡ οἰκία, ἐν ᾗ ἐγεννήθη· ὁ νέος κύριός της ἀπὸ λευκῆς τὴν ἔβαψε κιτρίνην. Αὐτὸ τὸ ἠγνόει. Ἡ θύρα εἶνε κλειστή. Τότε ἦτο πάντοτε ἀνοικτὴ καὶ τὴν νύκτα ἀκόμη. Ἐκ δεξιῶν εἶναι τὸ δωμάτιον τῶν γονέων του. Φαντάζεται, ὅτι βλέπει εἰς τὸ βάθος τὴν ὑψηλὴν καὶ λευκὴν κλίνην μὲ τὰ δύο μεγάλα προσκεφάλαια, τὸ ἐρυθρόλευκον μάλλινον ἐπικάλυμμα καὶ τὰ εἰκονίσματα μὲ τὴν ἄσβεστον κανδήλαν. Ἐκεῖ τὸν ἐμάνθανον νὰ προσεύχηται. Ἐκεῖ τῷ ἐδείκνυον τὰς εἰκόνας, καὶ τῷ διηγεῖτο ὁ πατήρ του τοὺς βίους τῶν ἁγίων. Νομίζει, ὅτι βλέπει πάλιν τὸν πατέρα του ἐγείροντα αὐτὸν εἰς τὰ γόνατά του καὶ θωπεύοντα τὴν μικρὰν κεφαλήν του. Νομίζει ὅτι εἶνε ἡ στιγμή, καθ' ἣν θανόντα ἦλθεν ὁ ἱερεὺς μετὰ τῶν χωρικῶν, ἵνα τὸν παραλάβωσι. Πῶς ἔκλαιε τότε ἡ μήτηρ του! Τί κραυγαὶ ἔσχιζον τὴν καρδίαν του! Αὐτὸς ἠγνόει τότε τί θὰ εἴπῃ: ἀπέθανε. Βραδύτερον τὸ ἐνόησε, ὅτε ἦτο ἤδη ἀπὸ πολλοῦ ὀρφανός. Πτωχὴ μήτηρ. Δὲν τὸν ἀφῆκε σχεδὸν νὰ ἐννοήσῃ τὴν ὀρφανίαν του. Τὸν ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ ἀποκοιμίζουσα αὐτὸν ἐπὶ τῶν γονάτων της διηύθυνε τοὺς ἐργάτας, ὅπως ἔπραττε προηγουμένως ὁ πατήρ του. Ἐκεῖ ὄπισθεν τῶν φυτειῶν κρύπτεται τὸ κτῆμά των, ὅπερ ἔλαβε τὴν τύχην τῆς οἰκίας, ἵνα τὸν σώσῃ ἐκ τῆς εἰρκτῆς. Ἐπωλήθη διὰ τοὺς δικηγόρους. Καὶ ἐπανέρχεται τὸ βλέμμα του ἐπὶ τῆς οἰκίας, ἵνα προσκολληθῇ ἐπὶ τοῦ μικροῦ δώματος, τὸ ὁποῖον πρασινίζει ἀκόμη ὁ κισσός, ἵνα ἀναμετρήσῃ πάλιν τὴν συκομωρέαν ἐφ' ἧς ἀνερχόμενος ἔσχιζε τὸ φόρεμά του καὶ ἐθύμωνε τὴν μητέρα του.

Πτωχὴ μητέρα τὸ ἔγκλημά του σὲ ἔρριψεν εἰς τοὺς πέντε δρόμους, εἰς τὸ νοσοκομεῖον, εἰς τὸ μνῆμα...

Ἰδοὺ ἡ οἰκία τῆς ἀγάπης του. Ἰδοὺ τὸ παράθυρόν της. Ἐντεῦθεν ἀκριβῶς κατεσκόπευε τὴν ἔξοδόν της, ἵνα σπεύδων τὴν συναντήσῃ εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ δρόμου. Φοβεῖται νὰ παρατηρήσῃ... Τί ζητεῖ τοῦ καταδίκου ὁ ὀφθαλμὸς εἰς τὸ παράθυρον ἐκεῖνο; Δυστυχῆ, στρέψον ἀλλαχοῦ τὸ βλέμμα, μὴ ἴδῃς χρυσόκομα βρέφη ἀσπαζόμενα τὴν μητέρα των, μὴ διακρίνῃς αὐτὴν μειδιῶσαν εἰς τὸν σύζυγόν της, διότι ἡ θέα τῆς σκηνῆς ταύτης τῆς εὐδαιμονίας, ἥτις ἠδύνατο νὰ εἶνε ἰδική σου, ἔσεται τιμωρία τόσον φοβερά, ὥστε δὲν θὰ σοὶ τὴν ηὔχετο οὐδ' ἡ μήτηρ τοῦ θύματός σου...

Ἰδοὺ ἡ ἐκκλησία. Πόσαι συγκινητικαὶ στιγμαὶ συνδέονται καὶ πρὸς αὐτήν; Ὁ Γέρων ἱερεὺς ζῇ ἀρά γε ἀκόμη; Ἦλθεν εἰς τὴν δίκην, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τῆς προτέρας καλῆς διαγωγῆς τοῦ φονέως καὶ νὰ μαλάξῃ τοὺς δικαστάς του. Ἐκεῖ εἶνε τὸ κοιμητήριον. Δύσμοιρε πάτερ, τὸ ἔγκλημα τοῦ υἱοῦ σου ἐπέπρωτο νὰ χωρίσῃ καὶ τὴν κόνιν σου ἔτι ἀπὸ τῆς κόνεως τῆς συζύγου σου. Ἐκεῖ εἶνε τὸ κωδωνοστάσιον. Ἀρά γε τρέμουσιν ἔτι αἱ δύο ὑψηλαὶ δοκοί, αἵτινες ἐστήριζον τὸν κώδωνα, ἀρά γε ὁ ἄνεμος παρασύρει ἔτι τὸ σχοινίον του καὶ φέρει τόσον χαμηλὰ τὴν ἄκραν του, ὥστε νὰ τὴν ἁρπάζωσι καὶ τὴν σύρωσι τὰ παιδία εἰς τὸ πεῖσμα τοῦ κωδωνοκρούστου, ὅπως ἄλλοτε; Ἐκεῖ ἡ ἐκκλησία. Πόσον καιρὸν ἔχει νὰ αἰσθανθῇ ὁ κατάδικος τὸ γλυκύ της ἄρωμα! Νομίζει, ὅτι εἰσέρχεται καὶ γονυπετεῖ. Ὁ ἱερεὺς ὁ γέρων, ὁ παλαιός, ἵσταται πρὸ τῆς ὡραίας πύλης εὐλογῶν... Ἀναπολεῖ τὰ Χριστούγεννα καὶ ὁ νοῦς του ἐπιστρέφει εἰς τὸν οἶκον ταχύς, ὅπως ἄλλοτε αὐτός, ἵνα ἴδῃ τὰ Χριστόψωμα. Ἀναπολεῖ τὸ Πάσχα καὶ βροχὴ ἀναμνήσεων τὸν λούει. Ὁ ἀμνός, ὁ ὀβελός του, τὰ ᾠά, τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα, εἰς ὃ ἐβύθιζε τὰς χεῖράς του, αἱ ὁλονυκτίαι εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τὰ εὐαγγέλια, οἱ πυροβολισμοί...

Βαθὺς στεναγμὸς ἐξέρχεται τοῦ στήθους του.. οἱ πυροβολισμοί... τὸ ὅπλον του... ἡ μέθη... ἡ συμπλοκή... ὁ φόνος.. Ὦ Θεέ μου! Θεέ μου! ἀναφωνεῖ.

Στρέφει τὸ βλέμμα καὶ ἀτενίζει πρὸς τὸ φρέαρ. Ἰδοὺ ἐκεῖ ἔσυρεν ὕδωρ καὶ ἐπλήρου τὰς στάμνους τῶν κορασίων. Θὰ κουρασθῇ, ἔλεγον οἱ φίλοι του, καὶ θὰ ἀντλήσωμεν καὶ ἡμεῖς. Ἀλλ' ὄχι δὲν ἐκουράζετο· ἡ νὺξ ἤρχετο καὶ αὐτὸς ἔρριπτε καὶ ἀνέσυρε πάντοτε πλήρη τὸν κάδον. Εἰς τὸ πεῖσμα ἐσπέραν τινὰ ἔχυνον καθ' ὁδὸν τὸ ὕδωρ καὶ ἐπανέφερον κενὰς τὰς ὑδρίας. Τὸ ἐνόησε ἀλλὰ ὑπεκρίθη ἄγνοιαν, μέχρις ὅτου ἐκουράσθησαν αὐταί. Πόσον τὸν ἠγάπων ὅλοι καὶ ὅλαι! Καὶ πόσον τοὺς ἠγάπα καὶ αὐτός!

Ἰδοὺ ἡ μικρὰ πλατεῖα παρὰ τὸν ρύακα. Ἐκεῖ ἐχόρευον. Ἐκεῖ ἐγυμνάζοντο εἰς τὴν πάλην, ἐκεῖ πορρωτέρω ἠσκοῦντο εἰς τὴν σφενδόνην. Συνήθως ἐπρώτευε· ἐνίοτε ἐνικᾶτο ἀλλὰ μὲ τόσην χάριν εἰς τὸ ἕν καὶ τὸ ἄλλο, ὥστε οὐδέποτε ἐξήγειρε τὸν φθόνον. Προέφερον τὸ ὄνομα του, νικηταὶ καὶ ἡττημένοι ὡς ὄνομα ἀδελφοῦ.

Ἰδοὺ καὶ τοῦ φίλου του, τοῦ καλοῦ του φίλου ἡ οἰκία. Πότε παρῆλθεν ἡμέρα χωρὶς νὰ σπεύσῃ πλησίον του, χωρὶς νὰ τὸν ζητήσῃ ἐκεῖ ἢ κάτω εἰς τοὺς ἀγρούς, ἵνα ὁμοῦ μεταβῶσιν εἰς κυνήγιον ἢ εἰς πανήγυριν, εἰς χορὸν ἢ εἰς μακρὸν περίπατον ὑπὸ τὸ γλυκὺ φῶς τοῦ λυκαυγοῦς; Ἀλλὰ διὰ τί φοβεῖται νὰ στραφῇ πρὸς αὐτὴν ἢ μᾶλλον, διὰ τί καθ' ἑκάστην στιγμὴν μάτην προσπαθεῖ νὰ συγκρατήσῃ τὰ βλέμματά του, ἄτινα ἄγνωστος δύναμις, μυστηριώδης μαγνήτης προσελκύει ἐκεῖ; Μὴ ἐρωτᾶτε· ὄπισθεν ἀκριβῶς αὐτῆς εἶνε ἡ θέσις, ἐν ᾗ τὸ ἔγκλημα ἐξετελέσθη. Παρὰ τὴν οἰκίαν ταύτην κατῴκει, κατοικεῖ ἴσως ἔτι, ἡ μήτηρ, ἣν μία σφαῖρά του ἐβύθισεν εἰς αἰώνιον πένθος....

Ε'

Ἐγείρει τὴν τρέμουσαν χεῖρά του καὶ διὰ τοῦ ράκους, ὅπερ τὴν περικαλύπτει, σφογγίζει τὰ τελευταῖά του δάκρυα. Δὲν θὰ χύσῃ πλέον ἄλλα καθ' ὅλην τὴν τὴν ζωήν. Αἱ μεγάλαι συγκινήσεις, ἃς παρήγαγον αὐτῷ αἱ ἐκ τῆς θέας τοῦ χωρίου ἀναμνήσεις του, ἐγέννησαν ἐν τῷ νῷ του μεγάλην ἀπόφασιν.

Καὶ εἶχε δίκαιον. Τί ἐζήτει πλέον αὐτὸς ἀπὸ τὸ χωρίον ἐκεῖνο; Εἶχε πατέρα, μητέρα, ἀδελφούς, ἐρωμένην; Οὐδέν. Εἶχε φίλους ἀκόμη; Ἀπέθανον. Εἶχε οἶκον; Θὰ εὕρισκεν ἡσυχίαν, ἄρτον, ἐργασίαν; Ἄγνωστον. Ἓν μόνον τῷ ἦτο γνωστόν, ὅτι οἱ πόνοι θὰ διεδέχοντο τοὺς πόνους, αἱ τύψεις τὰς τύψεις, αἱ βάσανοι τοῦ παρελθόντος νέα ἀνυπολόγιστα μαρτύρια. Καὶ ἂν ἔτι ἡ σφαῖρά του εἶχε φονεύσῃ βραδύτερον τὴν μητέρα τοῦ θύματος, ὅπως ἐφόνευσε καὶ τοῦ φονέως τὴν μητέρα, μὴ δὲν ἔζων ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι, οἵτινες ἐγίνωσκον τὸ ἔγκλημά του, μὴ οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι δὲν ἦσαν τέκνα μητέρων, καὶ μὴ ἑκάστης μητρὸς τὸ βλέμμα, τὸ πρὸς τὰ τέκνα της μειδίαμα, δὲν θὰ ἦτο μάχαιρα δίστομος διὰ τὴν καρδίαν του, κόλασις διὰ τὴν ψυχήν του;

Νὰ φύγῃ!

Ἰδοὺ ἡ ἀπόφασις, ἥτις ἐν μιᾷ στιγμῇ τῷ ἐπῆλθεν, ἥτις ἐν μιᾷ στιγμῇ θὰ ἐκτελεσθῇ. Εἶδεν, ἐσκέφθη ἀνεπόλησε, προεῖδε τὰ πάντα. Καὶ φεύγει. Φεύγει σπεύδων, ὅπως ἦλθε, καὶ ἀνέρχεται ἄπελπις τὴν ἀνωφερῆ ὁδόν, ἣν πρὸ μιᾶς ὥρας μετὰ τόσης ἐλπίδος κατήρχετο. Φεύγει σπεύδων μὲ τὴν ἀπόφασιν, νὰ μὴ ἐπανέλθῃ, οὐδὲ νὰ στρέψῃ πλέον πρὸς τὰ ὀπίσω τὴν κεφαλήν.

Ἀλλ' ὅτε ἔφθασεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς, ὅτε ἓν βῆμα ἀκόμη καὶ κατερχόμενος θὰ ἐχωρίζετο διὰ παντὸς τοῦ χωρίου του, δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατηθῇ.

Ἐστράφη διὰ τελευταίαν φοράν, περιέβαλε διὰ παρατεταμμένου, ἀπεριγράπτου βλέμματος ὅλην τὴν πεδιάδα, καὶ ὥρμησε πρὸς τὸν κατήφορον τρέχων ὡς παράφρων.

ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ.

FERNAN CABALLERO

ΠΡΟΤΙΜΟΤΕΡΑ Η ΤΙΜΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

[Συνέχεια]

— Ἄκουσε, μπάρμπα Μπαστιάν. Οὔτε ὁ Γαβριὴλ οὔτε ἡ Ἄννα θὰ παύσουνε ποτὲ νὰ σέβουνται τὴν πατρικὴ ἐξουσία, καὶ δὲ θὰ λείψουνε ποτὲ ἀπὸ τὴν πίστι τους, ποῦ τοὺς λέει πῶς «ὅλοι ὀφείλουνε νὰ τιμᾶνε τὸ Θεὸ 'ς τὸν οὐρανό, τὸ βασιλιὰ 'ς τὴ γῆ, καὶ τὸν πατέρα 'ς τὸ σπίτι.

— Φίλε μου, αὐταῖς εἶνε σκουριασμέναις ἰδέαις, καὶ δὲ περνᾶνε πειὰ 'ς τὸν ἐξευγενισμένο αἰῶνά μας, εἶπεν ὁ γέρων μειδιῶν.

— Ἄφησέ με ἥσυχο μ' αὐτὰ τὰ γνωμικά σου· αὐτὰ εἶνε καλὰ γιὰ τὸν δὸν Ἰωσία.

— Ἄκουσε Γιάννη, πρέπει νὰ συλλογιστῇς πῶς ἂν ἐπιμένῃς νὰ μὴ θέλῃς, ἔτσι ποῦ ὅλος ὁ κόσμος ἀγαπάει τὸν Γαβριήλ, θὰ ἀρχίσουνε νὰ σὲ ἐνοχλοῦνε, καὶ θᾶσαι 'ς ἂν τὸν λαγὼ ποῦ ὅλος ὁ κόσμος τὸν κυνηγᾷ.

— Μπάρμπα Μπαστιάν, ὅποιος ὀργώνει ἴσια κανεὶς δὲ μπορεῖ νὰ τὸν βγάλῃ ἀπὸ τὸ ζευγάρι του. Κανεὶς δὲν εἶχε ποτὲ νὰ κάνῃ τίποτε μὲ τὰ κόκκαλά μου καὶ οὔτε θὰ κάνῃ, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ νεκροθάπτη 'ς ἂν πεθάνω· ἀκοῦς;

— Κουτίζεις, καϋμένε Γιάννη· μὲ τὴ καθαρότητα τοῦ αἵματός σου καὶ τὴν εὐγένειά σου ἀνέβηκες ψηλότερα ἀπὸ τ' ἄστρα. Ποιὸς θὰ ξέρῃ ὕστερα ἀπὸ χρόνια, ἂν ὁ παπποῦς τῶν δισεγγονιῶν σου γνώρισε ἢ δὲ γνώρισε τὸν πατέρα του.

— Τὰ χαρτιὰ τὸ λένε. Χωρὶς τὸ βάφτισμα τί εἶνε ὁ ἄνθρωπος; Δὲ μοῦ λὲς σὲ παρακαλῶ; εἶνε χειρότερος ἀπὸ τὰ σοῦλίτικα ζῶα ποῦ τὰ σημαδεύουνε μὲ τὸ σίδερο.

— Δὲ μοῦ λὲς τί λύσσα σ' ἔπιασε, ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, νὰ κάνῃς καὶ καλὰ δυστυχισμένα τὰ κακόμοιρα τὰ παιδιά; Πρόσεξε, Γιάννη, ὅποιος θέλει ἄλογο χωρὶς ἐλάττωμα πορπατάει μὲ τὰ πόδια του 'ς ὅλη του τὴ ζωή.

— Σ' τόπα, δὲ θέλω λαδιαὶς 'ς τὸ αἷμα ποῦ μούδωσε ὁ πατέρας μου καθαρό· δὲ θέλω νὰ μὲ δείχνουν μὲ τὸ δάχτυλο.

— Τότε δὲν ἔχω νὰ σοῦ 'πῶ τίποτα. Δὲν εἶσαι πάντα σου τόσο ἄγριος, Γιάννη. Ἔλα, Γιάννη, σκέψου μὲ τὰ σωστά σου, πρόσεξε καλά, αὐτὸ ποῦ σοῦ λέω τὸ θένε ὅλοι καὶ πάρε τὰ μέτρά σου.

— Μπάρμπα Μπαστιάν, εἶπεν ὁ Ἰωάννης Μαρτῖνος διὰ φωνῆς βαρείας καὶ ἀποφασιστικῆς, ὁ Χριστὸς δὲν ἄφησε τὸ σταυρό του, οὔτε 'γὼ θ' ἀφήσω τὴ γνώμη μου.

— Τότε γειά σου, Γιάννη. Δὲν εἶνε αὐτό, εἶπεν ὁ ἡμιονηγὸς ἐγειρόμενος ὀργίλως, ὄχι· ἐσὺ θέλεις νὰ κάνῃς τὸν ἑαυτό σου μεγαλήτερο ἀπὸ ἕναν ἄρχοντα· τὸ 'πῆρες ἀπάνω σου περισσότερο ἀπὸ ἕνα μαρκήσιο. Καταζαλίστικα. Μιλᾷς σὰ βασιλιάς· φανταζεσαι πῶς εἶσαι ἀναμάρτητος 'ς ἂν τὸν Ἅγιο Πατέρα καὶ ὅμως δὲν εἶσαι οὔτε βασιλιὰς οὔτε πάπας, παρὰ ἕνας πεισματάρης φτιασμένος ἀπὸ τὸ ἴδιο ζυμάρι ποῦ γείνηκε τὸ μουλάρι μου.

Καὶ ἀπῆλθε πρὸς εὕρεσιν τῆς Στεφανίας.

— Καὶ ἂν παραγγέλνατε 'ς τὸ Παρίσι, 'ς τὴ Γαλλία, δὲ θὰ βρίσκατε καλλίτερο προξενητὴ ἀπὸ 'μένα. Καὶ ὅμως νά με! φεύγω μὲ τῆς προξενιαίς μου γεμάταις ἀπὸ ὄχι. Ἄννα, ὁ πατέρας σου εἶναι παστρικώτερος ἀπὸ πιστολιὰ καὶ δὲν ὑποχωρεῖ 'ς ἂν πολεμικὸ συμβούλιο. Δὲν ὑπάρχουνε στρατηγοὶ νὰ βάλλουν καλλίτερα 'ς τὴ γραμμὴ τὰ κανόνια τους γιὰ νὰ πάῃ τὸ βόλι ἐκεῖ ποῦ πρέπει παρὰ ὅπως τόκαμα, ἀλλὰ κάθε πρᾶμμα ποῦ λέει ὁ Γιάννης, ριζώνει ἀμέσως, καὶ ἀφοῦ ἐπὶ τέλους ἔχει δίκηο, τί νὰ τοῦ κάμω ἐγώ, παιδί μου; Πρέπει νὰ κατεβάσω τ' αὐτιά μου καὶ νὰ 'πάγω 'ς τὴ δουλειά μου. Φεύγω καταντροπιασμένος καὶ ἀποσβολωμένος.

Ἡ Ἄννα ἤρξατο κλαίουσα, ὁ δὲ ἡμιονηγὸς ἐξηκολούθησε·

— Τί τὰ θὲς κόρη μου, τὰ πράγματα δὲν ἔρχονται ποτὲ ὅπως τὰ θέμε. Παρουσιάζονται 'ς αὐτὸν τὸ κόσμο 'ς ἂν τὰ κέρατα μὲς 'ς τὸ σακκί, ὅλα μὲ τὴ μύτη.

Ὁ Γαβριὴλ παρετήρησεν ὅτι ἡ Ἄννα εἶχε κλαύσῃ· τοῦτο ἦτο ὅλως νέον καὶ παραδοξότατον ἐν τῇ ἡσύχῳ καὶ εἰρηνικῇ ζωῇ τῆς οἰκογενείας, δι' ὃ ἠσθάνθη τὴν καρδίαν του συμπιεζομένην ὑπὸ θλιβερᾶς προαισθήσεως. Ἐν τούτοις ὅτε πάντες ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀπεκοιμήθησαν καὶ ὁ Γαβριὴλ ἐξῆλθεν ἡσύχως καὶ ἀθορύβως διὰ νὰ συνομιλήσῃ ἐκ τοῦ παραθύρου μετὰ τῆς ἐρωμένης του, αὕτη, μετὰ τῆς λεπτότητος ἐκείνης, ἣν ἐνσπείρει ὁ ἔρως, ἀπέκρυψε πᾶν ὅ,τι εἶχε συμβῇ προηγουμένως, διότι ἠσθάνετο ζωηρότερον τὰς προσβολὰς διὰ τὸ προσφιλὲς πρόσωπον ἢ δι' ἑαυτήν, Ἐδικαιολόγησε τὰ δάκρυά της καὶ τὴν ἀθυμίαν της ἕνεκα τῆς προτάσεως, ἣν τῇ ἀπέτεινεν ὁ μπάρμπα Μπαστιάν, ἥτις ἠδύνατο νὰ γείνῃ δεκτὴ καὶ τοῦτο τὴν ἀνησύχει.

— Οἱ γονεῖς σου θέλουνε νὰ σὲ παντρέψουνε μὲ τὸν Ἀντρέα;

— Ἐγὼ δὲν τὸν θέλω· θυμώσανε καὶ γι' αὐτὸ ἔκλαψα, ἀπεκρίθη ἡ Ἄννα.

— Καὶ δὲ θέλουνε νὰ πάρῃς ἐμένα!

— Θὰ περιμένουμε ὡς που νὰ θελήσουνε.

— Καὶ τί θὰ κερδήσουμε νὰ περιμένουμε; ἠρώτησεν ὁ Γαβριὴλ θλιβερῶς.

— Δὲν θὰ χωρισθοῦμε.

— Πρέπει λοιπὸν νὰ γείνω ὁ σταυρὸς ἀπάνω 'ς τὸν ὁποῖο θὰ καρφώσῃς τὴ ζωή σου καὶ θὰ βασανίζεσαι;

—Τὰ βάσανα 'ς τὸν ἔρωτα εἶνε γλυκά, Γαβριήλ.

— Φτωχή μου Ἄννα!

—Δὲ κλαῖνε τὸ λουλοῦδι ποῦ εἶνε ἀποκάτω εἰς τὸν ἥλιο ποῦ τοῦ δίνει τὴ ζωή.

— Κ' ἂν θελήσουνε, Ἄννα μου, νὰ σὲ χωρίσουνε ἀπὸ ἕνα ξένο τοῦ σπιτιοῦ σας, ἀπὸ ἕνα δυστυχισμένο, θὰ τὸν ξεχάσῃς ἢ θὰ τοῦ μείνῃς πιστή;

— Θὰ τοῦ μείνω πιστὴ ὅσο θᾷνε κ' αὐτός, κ' ἂν ἐκεῖνος παύσῃ νὰ μοῦ εἶνε πιστός, ἐγὼ θὰ τοῦ εἶμαι ἀκόμη. Νὰ σ' ἀγαπῶ εἶνε ἡ ζωή μου. Ἐσύ, Γαβριήλ, θᾷσαι σταθερὸς 'ς τὴν ἀγάπη σου;

— Ἄννα! ἡ θάλασσα ἔχει τῆς παλίρροιαίς της, τὸ φεγγάρι τὰ χασίματά του κ' ὁ ἀέρας τῆς ἀστασίαις του· ἐσὺ ξέρεις καλὰ πῶς ἡ ἀγάπη μου εἶνε βαθειὰ 'ς ἂν τὴ θάλασσα, ἀλλὰ χωρὶς παλίρροιαις, περίφανη καὶ μελαγχολικὴ 'ς ἂν τὸ φεγγάρι, ἀλλὰ χωρὶς τὰ χασίματά του, καθαρὴ καὶ ἐπίμονη 'ς ἂν τὸ ἀέρα ἀλλὰ χωρὶς τῆς ἰδιοτροπίαις του.

Ὁ Γαβριὴλ ἀναλογισθείς τὰ συμβησόμενα ἠσθάνθη βαθεῖαν θλῖψιν, ἀλλ' ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ θλίψει του ἐσκέφθη τὴν θέσιν καὶ τὸ καθῆκόν του. Οὐδέποτε εἰς τοὺς μετὰ τῆς Ἄννας ἔρωτάς του, εἰς τοὺς ἔρωτας αὐτούς, εἰς οὓς ἐκυριάρχει ἡ φρόνησις, οὐδέποτε τῷ ἐπῆλθεν ἐν τῷ νῷ ἡ φοβερὰ σκέψις, ὅτι εἰς πτωχὸς νόθος δὲν ἠδύνατο, οὔτε ἔπρεπε νὰ παρουσιάζηται ὡς γαμβρός. Ὀξεῖα τύψις συνειδότος διεπέρασε τὴν ψυχήν του, ὅταν παρετήρησε μεθ' ὁποίας ἀφροσύνης συνεταύτισε τὴν τύχην του μὲ τὴν τῆς νεάνιδος. Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν θλιβερῶν σκέψεων τοῦ Γαβριὴλ ἦτο ἡ ἐπιθυμία νὰ μάθῃ τὴν καταγωγήν του, καὶ ἐπειδὴ ἐγνώριζεν, ὅτι ὁ δὸν Ἰωσίας ἦτο ὁ μόνος, ὅστις ἠδύνατο νὰ τὸν φωτίσῃ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ, ἀπεφάσισε νὰ πορευθῇ, ὅπως ζητήσῃ ἐξηγήσεις. Ἤλπιζε δὲ ὅτι θὰ κατώρθωνε νὰ ἐλκύσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην του πλέον τῶν πρὸ αὐτοῦ ἀποπειραθέντων τούτου, καθ' ὅσον ἦτο ὁ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενος.

Τὴν ἀκόλουθον Κυριακὴν ἐνεδύθη τὰ ἑορτάσιμα ἐνδύματά του καὶ ἀνεχώρησε διὰ τὴν Ἀρασέναν.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ ὁ Γαβριὴλ παρουσιασθῇ πρὸ τοῦ προσώπου, ὅπερ ἐπεθύμει νὰ συναντήσῃ, ἂς δώσωμεν ἰδέαν τινὰ περὶ αὐτοῦ.

Ὑπάρχουσι σήμερον ἐν τῷ κόσμῳ τόσοι καὶ τόσοι ἐκ τῆς αὐτῆς φύσεως, ὥστε ἡμεῖς οὐδὲν θὰ διδάξωμεν τοῖς ἀναγνώσταις μας. Ἄλλως τε τί νέον ὑπάρχει ὑπὸ τὸν οὐρανόν; Ἐν τῷ ὑλικῷ κόσμῳ ἴσως ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἀτμοῦ, ἀλλ' ἐν τῷ ἠθικῷ βλέπομεν πάντοτε καὶ πανταχοῦ τὰς αὐτὰς προσωπίδας ὑπὸ διάφορα ἐνδύματα, στρεφομένας πάντοτε ἐν τῷ αὐτῷ φαύλῳ κύκλῳ.

Ὁ δὸν Ἰωσίας Σάγχεθ — ὁ μπάρμπα Μπαστιὰν μᾶς διηγήθη ἤδη τὴν οὐχὶ τόσον ἐνδιαφέρουσαν βιογραφίαν του — ἦτο ἄνθρωπος χυδαῖος φυσικῶς καὶ ἠθικῶς. Ἀνῆκεν εἰς τὴν πλουσίαν κλάσιν τῶν ἀνθρώπων ἢ μᾶλλον τῶν *νυκτερίδων*, ἥτις ἀπαρτίζεται ἐκ τῶν ἀσχημοτάτων ὄντων, ἄτινα οὔτε πτηνὰ εἶνε, διότι δὲν ἔχουσι πτερά, οὔτε εἰς τὴν τάξιν τῶν τετραπόδων ἀναγόνται, διότι δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἀροτριάσωσι τὴν ἀγίαν γῆν μας. Ἔχουσι πτέρυγας, δι' ὧν δὲν δύνανται νὰ ὑψοῦνται, καὶ

διὰ τοῦτο ἵπτανται νωθρῶς μεταξὺ τῶν δύο σφαιρῶν, τῆς γηίνης καὶ οὐρανίας, κατὰ τὸ λυκόφως. Ἀνήκουσιν εἰς τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο εἶδος τῶν μαστοφόρων, ἅτινα κατὰ τὰς διηγήσεις ταξειδιωτῶν τινων, βυζαίνουσι τὸ αἷμα τῶν δυστυχῶν, οὓς εὑρίσκουσι κοιμωμένους. Ἡ μόνη διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν εἰδῶν τῶν νυκτερίδων, τῶν ἀνθρωπίνων δηλ. καὶ τῶν πτηνοειδῶν, εἶνε ὅτι, αἱ τετελευταῖαι συνετώτεραι, γνωρίζουσαι, ὅτι δὲν ταῖς ἐπετρέπεται νὰ ψάλλωσι, δὲν προσπαθοῦσι νὰ πράξωσι τοῦτο, ἐνῷ αἱ ἕτεραι πράττουσι τοῦτο μετὰ τῆς κυνικωτέρας μάλιστα ἀναιδείας. Οἱ ἀσύμφωνοι οὗτοι κρωγμοὶ των ἀκούονται κάλλιον εἰς τὰς ἀριστοκρατικὰς τάξεις ἢ εἰς τὰς χαμηλὰς καὶ σκοτεινὰς καλύβας. Δὲν ὑπάρχει χήν, χηνάριον ἢ ταὼς, ὅστις νὰ μὴ ἐξίσταται ἀκούων αὐτάς, ἀλλὰ τὰ πτηνὰ τὰς φεύγουσι, καὶ αὐταὶ δὲ αἱ γλαῦκες ἐξέτι τὰς προσκαλοῦσι νὰ σιγήσωσιν.

Ὁ δὸν Ἰωσίας Σάγχεθ ἦτο ὁ τελειότερος τύπος τοῦ εἴδους αὐτοῦ. Παχὺς καὶ τετράγωνος, εἶχε τοὺς πόδας καὶ τοὺς ὤμους τοσοῦτον εὐρεῖς, ὥστε ὁ κύριός των ἐφαίνετο ὅλος ἕτοιμος νὰ δεχθῇ φορτίον ὡς βάθρον, ἐφ' οὗ πρόκειται νὰ σταθῇ ἄγαλμα. Τὸ πρόσωπόν του ἦτο σκληρόν, ἀκατέργαστον, σκαιόν, ὡς εἰ ἐλαξεύθη ἐξ ὀγκώδους πέτρας καὶ δὲν ἐστιλβώθη. Οὐδέποτε ἐμειδία. Ἡ φαιὰ κόμη του ἦτο πυκνὴ καὶ βραχύτατα κεκομμένη, αἱ δὲ τρίχες της ἵσταντο ὄρθιαι ὡς ἀλογότριχες ψήκτρας ὑποδημάτων. Αἱ ὀφρῦς του ἦσαν τόσον μεγάλαι καὶ δασεῖαι, ὥστε ἐφαίνοντο πρόσθετοι ὡς αἱ τῶν προσωπίδων τῶν ἀπόκρεω, ὑπὸ τὴν σκιὰν των δὲ ἐκρύπτοντο ὀφθαλμοὶ ἀλαμπεῖς καὶ ἄνευ ἐκφράσεως. Τὸ βλέμμα του ἦτο σκληρόν, ὅτε προσεπάθει νὰ τὸ καταστήσῃ ὑπερήφανον, ἐξερευνητικόν, ὅτε ἐζήτει νὰ τῷ ἀποδώσῃ διαπεραστικόν, δειλὸν δὲ ἔμπροσθεν ἀνωτέρων, ὅτε ὁ δὸν Ἰωσίας ἐφρόντιζε μόνον νὰ εἶνε ἀγαπητός.

Ὁ δὸν Ἰωσίας οὔτε τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς ὑπερηφανίας του εἶχε, καθ' ὅσον ἀπεδείκνυε ταύτην διὰ βαναυσότητος καὶ χυδαιότητος προμεμελετημένης. Αἰσθανόμενος πᾶν ὅ,τι τῷ ἔλειπεν, ὅπως ἵσταται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὕψους μετὰ τῶν ἄλλων ἐπισημοτήτων, αἵτινες γνωρίζουσι νὰ κρατῶσι τὸ κοχλιάριον καὶ τὴν περόνην των καὶ νὰ ἀφήνωσι νὰ διέρχωνται πρὸ αὐτῶν οἱ ἐπισκέπται των, ἦτο ταπεινὸς πρὸς ὅλους τοὺς ξένους, περιεβάλλετο ὡς ἄλλος Ζεὺς ὑπὸ νεφελῶν μετριοφροσύνης, καὶ ἐλάμβανε τὸ ὕφος, τὸ σχῆμα, τὸ βλέμμα καὶ τὸ παράστημα ἐπαίτου πρὸ αὐτῶν. Ἀπεζημιοῦτο ὅμως διὰ τὴν ἔλλειψιν ταύτην τῆς ὑπεροχῆς καὶ τοῦ περιορισμοῦ του διαλεγόμενος ξηρῶς καὶ ἀποτόμως μετὰ τῶν κατωτέρω του, ὅτε ἐπανήρχετο εἰς τὸ χωρίον του. Ἐνώπιον τούτων ἀνελάμβανε τὴν ἐρεθιστικωτέραν ὑπεροψίαν καὶ τὴν σκληροτέραν περιφρόνησιν πρὸς μεγίστην δυσαρέσκειαν τῶν χωρικῶν μας, οἵτινες εἶνε ἥκιστα εἰθισμένοι εἰς τοῦτο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Ὁ δὸν Ἰωσίας ἦτο ἐν τῷ γραφείῳ του· ὡδήγησαν λοιπὸν ἐκεῖ τὸν Γαβριήλ, ὅταν ἐζήτησε νὰ τὸν ἴδῃ. Ὁ νεαρὸς γεωργὸς εἰσερχόμενος εἶδε πλησίον τῆς θύρας πτωχὸν γέροντα κηπουρόν, ὅστις ὑπέβαλεν αἴτησιν εἰς τὸν Σατράπην τοῦ τόπου.

— Κύριε δικαστή, τῷ ἔλεγεν, ἐγὼ καθὼς καὶ οἱ ἄλλοι ποῦ κατέχουνε χωράφια γύρω 'ς τὴ λίμνη τοῦ Βαλλελάνου εἴμαστε ὅλοι χαμένοι.

— Τί κάθεσαι καὶ μοῦ ψάλλεις, τί 'μπορῶ νὰ σοῦ κάνω ἐγώ, ἀπεκρίθη ὁ δὸν Ἰωσίας.

— Ἀφεντικό, τὰ περιβόλιά μας συνορεύουνε μὲ τὰ δημόσια χωράφια ἡ ἐξοχότης σας ἀποφάσισε νὰ 'νοικιασθοῦνε αὐτὰ τὰ χωράφια. Σύμφωνα μὲ τὴν ἀπόφασί σας τὰ πῆρε ὁ υἱὸς τῆς ἐξοχότητός σας καὶ ἄλλα ἀρχοντόπουλα τοῦ τόπου γιὰ νὰ κυνηγᾶνε ἐκεῖ, καὶ τὰ τειχογυρίσανε, καὶ δὲν ἐπιτρέπουνε σὲ κανένα ἄλλο νὰ τραβήξῃ μήτε μιὰ τουφεκιά, καὶ τόσο πληθύνανε ἐκεῖ τὰ κουνέλια, ὥστε τρῶνε τὰ σπαρτά μας. Ἤμαστε χαμένοι κι' ἀπολπισμένοι.

— Ἄς τελειώνομε, τί θέλετε; εἶπεν ὁ Ἰωσίας. Εἰς τὴν οὐσίαν.

— Κύριε, εἶνε δίκηο, ἀφοῦ ρίξαμε 'ς τὸ χῶμα ὅλους μας τοὺς κόπους, ὅλο τὸν ἱδρῶτα τοῦ προσώπου μας καὶ ὅλο μας τὸ αἷμα νὰ μὴν ἀπολαυσίνουμε τίποτα, παρὰ νὰ παχαίνουμε τὰ κουνέλια γιὰ τὸ ἀρχοντολόγι; Πρέπει τόσοι πτωχοὶ ἄνθρωποι μὲ ταῖς γυναῖκες καὶ τὰ παδιά τους νὰ καταστρέφουνται γιὰ νὰ διασκεδάζουνε αὐτοί, ποῦ 'νοικιάσανε τὰ κτήματα γιὰ λογαριασμό τους, ἐνῷ πρῶτα ἤτανε ὁλουνοῦ τοῦ κόσμου; Γιὰ τόνομα τῆς Παναγιᾶς, ἀφέντη, κάντε τὸ ἔλεος σας, ἀναγκάστε αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους νὰ κυνηγοῦνε μονάχοι τους ἢ νὰ ἀφήνουνε τοὺς ἄλλους νὰ κυνηγᾶνε.

— Αὐτὸ μόνον μᾶς ἔλειπεν, ἀπεκρίθη ὁ δὸν Ἰωσίας ὑπερηφάνως· ἂν σᾶς ἐνοχλοῦν τὰ κουνέλια, προσέθηκε στρέφων τὰ νῶτα πρὸς τὸν πτωχὸν χωρικόν, δέστε τους τὰ στόματα.

Ὁ γέρων κηπουρὸς ἀνεχώρησεν ἀπηλπισμένος. «Ὅταν αὐτὸς ὁ τόπος ἤτανε ὁλουνοῦ τοῦ κόσμου, ἐψιθύρισεν ἐξερχόμενος, ἤτανε μιὰ χαρά, τώρα ποῦ 'νοικιάστηκε καὶ κλείστηκε εἶνε ἡ καταστροφή μας».

Ὁ δὸν Ἰωσίας πρὸ μικροῦ εἶχεν ἐπικυρώσῃ τὸ μονοπώλιον τῶν οἰνοπνευμάτων, δι' ὃ ἦτο βεβυθισμένος εἰς τοὺς λογαριασμούς· ἐστράφη λοιπὸν νὰ καθίσῃ εἰς τὸ γραφεῖόν του, ἀνέλαβε τὴν γραφίδα του, καὶ ἐτακτοποίει τοὺς λογαριασμοὺς χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ τὴν εἴσοδον τοῦ Γαβριήλ.

— Ἄρχοντα δὸν Ἰωσία, εἶπεν οὗτος εἰσελθών.

— Νὰ κι' ἄλλος! ἀνεφώνησεν ἡ ἐξοχότης του, χωρὶς νὰ ὑψώσῃ τὴν κεφαλήν· γρήγορα διότι δὲν ἔχω καιρὸν νὰ χάνω, καὶ γιὰ νὰ μὴ χάσῃς καὶ σὺ τὸν καιρόν σου σὲ εἰδοποιῶ, ἂν τὸ ἀγνοῇς, ὅτι δὲν δανείζω, καὶ δὲν ἀναλαμβάνω οὔτε δίδω ἐνέχυρα. Ἐμπρὸς λοιπόν.

Ὁ Γαβριὴλ ἐκέκτητο τὸν ἰσχυρὸν Ἱσπανικὸν χαρακτῆρα, ὃν ἡ ἀναίδεια δὲν πτοεῖ, καὶ τὴν νοημοσύνην ἐκείνων, ἥτις δὲν περιπλέκεται ἐκ τῶν σοφισμάτων καὶ ἔτι ὀλιγώτερον ἐκ τῶν παραλογισμῶν, δι' ὃ ἀπεκρίθη.

— Κύριε ὅσο πειὸ γρήγορα μ' ἀφῆστε νὰ μιλήσω, τόσο πειὸ γρήγορα θὰ παύσω νὰ σᾶς ἐνοχλῶ. Ἐδῶ καὶ εἴκοσι χρόνια παραδώσατε 'ς τὴν Μαρία Ἰωσηφίνα Μαρέτο ἕνα μωρὸ παιδὶ γιὰ νὰ τ' ἀναθρέψῃ.

— Λοιπὸν ἔρχεσαι νὰ μοῦ πῇς πῶς ἀπέθανε; Εἶνε μικρὰ ἡ ζημία.

Ὁ Γαβριὴλ κατελήφθη ὑπ' ἀγανακτήσεως καὶ ὀργῆς, ἀμέσως ὅμως συνελθὼν ἐξηκολούθησεν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τόνου.

— Ὄχι, κύριε, δὲ πέθανε. Τὸ παιδὶ αὐτὸ ἔγεινε ἄντρας, κ' αὐτὴ τὴ στιγμὴ εἶνε μπροστά σας!

Ὁ δὸν Ἰωσίας, ὅστις μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης οὐδεμίαν ἔδωκε προσοχὴν εἰς τὸν μετ' αὐτοῦ συνδιαλεγόμενον ἐστράφη αἴφνης πρὸς αὐτὸν κύπτων τὸ σῶμα καὶ στηρίζων τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς ἕδρας.

Ἐν τοιαύτῃ θέσει παρετήρησεν ἐπὶ πολὺ τὸν Γαβριὴλ χωρὶς νὰ κινήσῃ τὰ χείλη, χωρὶς οὐδὲν σημεῖον ἐνδιαφέροντός νὰ παραχθῇ ἐπὶ τοῦ προσώπου του. Εἶτα ἀναλαμβάνων τὴν προτέραν στάσιν του ἐδράξατο τῆς γραφίδος, καὶ ἐξηκολούθησε τοὺς λογαριασμούς του, λέγων μετὰ τῆς μεγαλητέρας ἀπαθείας.

—Λοιπόν;

— Ἤρθα, ἀπεκρίθη ὁ Γαβριήλ, νὰ σᾶς ἐρωτήσω ποῖοι εἶνε οἱ γονεῖς μου.

— Δὲν ἠξεύρω, ἀπήντησε τραχέως ὁ δὸν Ἰωσίας, διὰ τοῦ πονηροῦ καὶ ἀπεχθοῦς τόνου, τὸν ὁποῖον μετεχειρίζετο ὁσάκις ἤθελε νὰ προσβάλῃ ἢ νὰ ταπεινώσῃ. Εἶτα δὲ βλέπων τὸν Γαβριὴλ σιγαλὸν καὶ δύσθυμον ἐξηκολούθησε.

—Σοῦ εἶπα, δὲν ξέρω τίποτα, τί ἄλλο θέλεις;

— Δὲν ξέρετε τίποτα; ἠρώτησεν ὁ Γαβριὴλ θλιβερῶς.

— Δὲν τοὺς ἠξεύρω, ἐπανέλαβεν ὁ σκληρὸς αὐτὸς ἄνθρωπος, ὅστις ἐνέμενε σκοπίμως εἰς τὸ ἔνοχον ψεῦδος, ὅπερ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς διέφυγε τῶν χειλέων του.

— Εἶνε ἀπίστευτον! ἀνέκραξεν ὁ Γαβριὴλ κατάπληκτος· ἔπειτα προσέθηκε διὰ φωνῆς σταθερᾶς· δὲν ἐπληρώσατε σεῖς τοὺς πρώτους μῆνας τῆς παραμάνας μου; θὰ ἐνδιαφέρεσθε λοιπὸν γιὰ μένα.

— Ὁ διάβολος νὰ πάρῃ τὸ ἐνδιαφέρον! Σὲ ἔρριψαν 'ς τὴν θύραν μου, σὲ παρέλαβον, ἐπλήρωσα ἀπὸ εὐσπλαγχνίαν τέσσαρα μηνιάτικα διὰ τὴν ἀνατροφήν σου. Νομίζω, ὅτι ἔκαμα ἀρκετά, ὅτι καὶ ἐὰν εὕρισκες πολλοὺς νὰ σὲ διατρέφουν ἀπὸ τέσσερους μῆνας, θὰ περνοῦσες λαμπρὰ τὴ ζωή σου. Ὅσο γιὰ μένα δὲν ἔχω 'ς τὸ νοῦ μου νὰ κάνω τίποτε πειὰ γιὰ σένα! εἶπεν ὁ ἀκανθόχοιρος.

— Δὲν ἦρθα, ἀπεκρίθη ὑπερηφάνως ὁ

Γαβριήλ, νὰ σᾶς ζητήσω βοήθειαν· ἔχω χέρια, κύριε, καὶ κάθε ἄνθρωπος ποῦ ἔχει χέρια, δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ ζητήσῃ ψυχικό. Ἔρχομαι νὰ σᾶς ζητήσω πρᾶμμα, ποῦ δὲν σᾶς κοστίζει τίποτα, καὶ τὸ ὁποῖο μοῦ χρωστᾶτε 'ς τὴν συνείδησί σας· σᾶς παρακαλῶ λοιπόν, κύριε, γιὰ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, νὰ μοῦ πῆτε ἂν ξέρετε τίποτα.

— Οὐδεὶς δύναται νὰ δώσῃ ὅ,τι δὲν ἔχει, ἀπεκρίθη ὁ δὸν Ἰωσίας ἀνυπομόνως. Ἀρκεῖ. Τώρα ἄφησέ με ἥσυχον. Δὲν εἶμαι μαλλὶ γιὰ νὰ μὲ ξάνῃς καὶ μὲ βουρτσίσῃς μὲ τέτοιο τρόπο.

Λαμβάνων δὲ τόνον ἐπίσημον καὶ ἀποφασιστικὸν ἐτελείωσε διὰ τῆς ἑξῆς φιλοσοφικῆς ἀποστροφῆς:

— Ἔσο τίμιος καὶ εὐσυνείδητος, ἔσο ἔνθερμος ὑπερασπιστὴς τῶν ἱερῶν δικαίων τοῦ λαοῦ καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος, καὶ θὰ εἶσαι ὁ υἱὸς τῶν ἔργων σου, ὅπερ εἶνε ἡ ἐντιμοτέρα καταγωγή. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ λοιπά, ἐὰν εἶσαι υἱὸς δημίου ἢ δουκός, ὀνηλάτου ἢ μεγιστάνος, ἔρωτος ἢ γάμου τί σὲ μέλει;

Ὁ Γαβριὴλ μετὰ τὰς λέξεις ταύτας, αἵτινες τῷ ἐφάνησαν σκληροὶ ἐγωϊσμοί, ἐξῆλθε χωρὶς νὰ χαιρετίσῃ, σύρων βιαίως τὴν θύραν, ἥτις ἐκλείσθη ὄπισθέν του μετὰ κρότου.

— Ὁ διάβολος νὰ πάρῃ αὐτὸν τὸν αὐθάδη χωρικόν! εἶπεν ὁ δὸν Ἰωσίας ἀντικαθιστῶν τὴν πομπώδη φωνήν του διὰ χονδροῦ γρυλλισμοῦ.

Ὁ Γαβριὴλ ἐπανῆλθεν εἰς τὸν οἶκόν του ἀπηλπισμένος. Ἄπειρα σχέδια καὶ ἰδέαι διῆλθον διὰ τῆς φαντασίας του.

— Ὄχι, διελογίζετο, δὲν θὰ γείνω φεῖδι νὰ δαγκάσω τοὺς εὐεργέτας, ποῦ μὲ ζεστάνανε 'ς τὸ στῆθός τους· θὰ φύγω, θὰ γείνω στρατιώτης, αὐτὴ ἡ δουλειὰ ταιριάζει 'ς ἕνα καλὸ παλληκάρι!

Ἀλλ' αἱ ἀποφάσεις αὗται ἐκάμπτοντο πρὸ τῆς θλίψεως, ἣν προὐξένουν τῇ Ἄννᾳ, ὅτε ὁ Γαβριὴλ τῇ τὰς ἀνεκοίνου.

— Γαβριήλ, σκέψου καλὰ τὶ θὰ κάμῃς! ἀνέκραζεν αὕτη. Ἡ ἀναχώρησίς σου θὰ μὲ βάλῃ 'ς τὸ μνῆμα. Λὲς πῶς μ' ἀγαπᾷς καὶ θὲς νὰ φύγῃς. Γιὰ νὰ ἀποδείξῃ κανεὶς πῶς ἀγαπᾷ δὲ φτάνει νὰ τὸ λέῃ, πρέπει καὶ νὰ ὑποφέρῃ πολύ.

— Ἄννα, ἀπήντα ὁ Γαβριήλ, εἶνε καὶ ἕνα ἄλλο αἴσθημα 'ς τὴν καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου πειὸ δυνατὸ ἀπὸ τὸν ἔρωτα «τὸ χρέος!»

— Τὸ χρέος σου εἶνε νὰ συλλογίζεσαι ἐμένα! ἀπεκρίνετο ἡ Ἄννα.

Ὁ Γαβριὴλ διῆλθε πολλὰς ἡμέρας ἐν φοβερᾷ πάλῃ αἰσθημάτων. Δὲν ἠτιᾶτο ὅμως τὸν πατέρα του, καὶ ὅτε ᾐσθάνετο ἔτι ὅτι εἶχε μέγα δίκαιον νὰ παραπονῆται κατὰ τῆς σκληρότητός του. Ἐβυθίζετο δὲ εἰς βαθεῖαν κατάθλιψιν, ὅτε ἔβλεπεν ἑαυτὸν ἐν μέσῳ ὠκεανοῦ πικριῶν, ἄνευ ἐλπίδος τινὸς διαλαμπούσης εἴς τι σημεῖον τοῦ ὁρίζοντος.

Ἑορτάσιμόν τινα ἡμέραν ἡ οἰκογένεια ἐκάθητο πέριξ τῆς τραπέζης· ὁ Γαβριὴλ δὲν εἶχε φάγῃ, ἡ δὲ Στεφανία προσήλου τὰ δεδακρυσμένα ὄμματά της ἐπὶ τοῦ ὠχροῦ προσώπου τοῦ υἱοῦ της. Αἴφνης ἐπαρουσιάσθη ὁ ἄρχων δὸν Ἰωσίας Σάγχεθ συνοδευόμενος ὑπὸ παμμεγέθους κυνὸς ὡς διαγγελέως καὶ ὑπὸ κλητῆρος ὡς ὀπισθοφύλακος.

— Ἡ ἐξοχότης σας ἐδῶ! εἶπεν ὁ Ἰωάννης Μαρτῖνος ἐγειρόμενος ἡσύχως, ἵνα τὸν ὑποδεχθῇ.

— Ποῦ εἶνε αὐτός; ποῦ εἶνε τὸ παιδὶ ποῦ σᾶς ἔδωκα νὰ ἀναθρέψετε; ἀνέκραξεν ὁ δὸν Ἰωσίας ἀσθμαίνων· ποῦ εἶνε ὁ υἱὸς τοῦ καλλιτέρου τοῦ ἀκριβεστέρου φίλου μου;

Ὁ Ἰωάννης Μαρτῖνος παρεμέρισε, ἵνα δυνηθῇ ὁ δὸν Ἰωσίας νὰ ἴδῃ τὸν Γαβριήλ, ὅστις ἐρειδόμενος ἐπί τινος τῶν στύλων, οἵτινες ἐκράτουν τὴν στέγην, παρετήρει περιφρονητικῶς τὸ τεταραγμένον ὕφος τοῦ ἐπισήμου ἐπισκέπτου. Ὑπῆρχε δὲ τοσαύτη ψυχρότης καὶ ἀξιοπρέπεια εἰς τὸ εὐγενὲς καὶ εὔσχημον παράστημα τοῦ Γαβριήλ, ὥστε ἡ ζωηρότης τοῦ φίλου τοῦ πατρός του καθησύχασεν ἀμέσως.

— Παιδί μου, ἀνέκραξεν οὗτος, μεταχειριζόμενος κατὰ πρῶτον διπλωματικὴν πρόφασιν, τὸ μυστικόν, ὅπερ ἀπήτουν αἱ περιστάσεις, μὲ ἠνάγκασε νὰ ἀπομακρυνθῶ σοῦ κατ' ἐπιφάνειαν, ἵνα ἀποστρέψω πᾶσαν τυχὸν ὑπόνοιαν, ἀλλ' ἔσο βέβαιος, ὅτι οὐδέποτε σὲ ἐλησμόνησα. Ἠσθάνθην πάντοτε δι' ἐσὲ τὸ ζωηρότερον ἐνδιαφέρον, ἠναγκάσθην ὅμως νὰ ὑποκρύπτωμαι.

— Καὶ τὸ 'πετύχατε, ἀπήντησεν ὁ Γαβριὴλ μειδιῶν θλιβερῶς. Ἀλλὰ 'πέ μου, πέ μου γρήγορα ποιὸς εἶνε ὁ πατέρας μου, ἡ μάνα μου.

— Ὁ πατέρας σου εἶνε ὁ στρατηγὸς Λαπραδόρ, ὅστις μὲ εἰδοποίησεν, ὅτι ἔφθασεν εἰς Μαδρίτην.

— Καὶ ἡ μητέρα μου; Ποῦ εἶνε;

— Ἡ δυστυχισμένη ἀπέθανε ὅταν σ' ἐγέννησε. Ὁ πατήρ σου ἀνεμίχθη εἰς πολιτικήν τινα ὑπόθεσιν, δι' ὃ ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Σιβίλλην· ἡ γυναῖκά του, ἡ ὁποῖα ἦτο τελεία σύζυγος, δὲν ἠθέλησε νὰ χωρισθῇ ἀπ' αὐτόν. Ἐπέρασαν ἀπ' ἐδῶ νὰ ὑπάγουν εἰς τὴν Πορτογαλλίαν, τοὺς ἐδέχθην εἰς τὸ σπίτι μου, ὅπου ἐγεννήθης. Ὁ πατέρας σου δὲν ἠμποροῦσε νὰ σὲ λάβῃ μαζί του, σὲ ἀφῆκε εἰς ἐμέ, καὶ μοὶ ἐσύστησε νὰ φροντίζω δι' ἐσέ, τὸ ὁποῖον καὶ ἔκαμα μεθ' ὅλης τῆς δυνατῆς φρονήσεως. Ἀπ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν δὲν εἶχον μάθῃ τίποτε περὶ αὐτοῦ καὶ τὸν ἐνόμιζα νεκρόν, ὅτε ἔλαβον ἐπιστολήν του, καὶ ἐχάρην πολύ, διότι διὰ ταύτης μοὶ ἐπέτρεψε νὰ ἐγείρω τὸ κάλυμμα, ὅπερ ἡ φρόνησις μοὶ ἐπέβαλλε νὰ ἔχω καταβιβασμένον. Μὲ ἐπιφορτίζει νὰ σὲ στείλω εἰς αὐτὸν ἀμέσως. Πήγαινε λοιπόν, ἵνα ἴδῃ, ὅτι ἐξεπλήρωσα τὴν ἐντολήν, ἣν μοὶ ἀφῆκε, καὶ ὅτι, χάρις εἰς ἐμέ, δύναται νὰ καυχᾶται, ὅτι ἔχει υἱὸν κάλλιστον.

Θὰ ἦτο δύσκολον νὰ ἀναλύσωμεν τὰ αἰσθήματα, ἅτινα αἱ ἀποκαλύψεις αὗται παρήγαγον ἐπὶ τῶν παρόντων προσώπων· ἦσαν μίγμα τι χαρᾶς καὶ θλίψεως, αἰσθήματα ἐξ ἴσου σφοδρὰ καὶ βαθέα.

— Θὰ φύγῃ! θὰ τὸν χάσω! ἀλλ' ὁ Θεὸς νὰ τὸν βοηθήσῃ· θὰ εὐτυχήσῃ, ἐσκέφθη ὁ καλὸς Ἰωάννης Μαρτῖνος, χωρὶς νὰ σκέπτεται, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅστις ἐγκατέλειψε τόσον σκληρῶς τὸ ὀρφανόν, ἀντεποιεῖτο πρὸς ζημίαν του τῆς τιμῆς, ὅτι τὸ ἀνέθρεψε.

— Θὰ φύγῃ, θὰ φύγῃ τὸ παιδάκι μου! θὰ ξεχάσῃ τὴ φτωχὴ τὴν κόρη μου! Γιατὶ Θεέ μου, τὸν προσκαλῇς σὲ τόσο μεγαλεῖο;

Αἱ ἰδέαι αὗται διῆλθον ὡς μελαναὶ σκιαὶ πρὸ τῶν δεδακρυσμένων ὀφθαλμῶν τῆς Στεφανίας.

Ὁ μπάρμπα Μαθιὸς ἔπεσεν ἐπί τινος ἕδρας ψιθυρίζων ἀπελπιστικῶς:

— Πάει κι' αὐτός!

Ἡ Ἄννα ἀπεσύρθη εἰς τὸ δωμάτιόν της· ᾐσθάνθη ἑαυτὴν διασπαραχθεῖσαν ὑπὸ μαχαίρας, καὶ ἡ ἀγαπῶσα καρδία της δὲν ἐνόησεν ἢ ἓν μόνον πρᾶγμα, καὶ τοῦτο πολὺ ἀορίστως, τὴν ἀπουσίαν! Ἐρρίφθη ἐπὶ τῆς κλίνης της, καὶ ἐπανελάμβανε θρηνοῦσα:

— Θὰ φύγῃ! θὰ φύγῃ!

Μόνος ὁ Γαβριὴλ ἐθεώρει ἑαυτὸν εὐτυχέστατον.

— Γαβριήλ, παιδί μου, οὐδὲν σὲ ἐμποδίζει νὰ ἀναχωρήσῃς αὔριον. Θὰ εἴπῃς εἰς τὸν πατέρα σου, ὅτι ἔθεσα εἰς τὴν διάθεσίν σου τοὺς καλλιτέρους ἵππους καὶ ὑπηρέτας μου. Βλέπεις, ὅτι δὲν μοὶ λείπει ζῆλος πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός μου νὰ ὑπακούσω εἰς τὰς διαταγάς του. Δὲν εἶνε ἔτσι;

Ὁ Γαβριὴλ ἔνευσε καταφατικῶς.

Μετ' ὀλίγον ὁ δὸν Ἰωσίας βλέπων, ὅτι πάντες ἦσαν τεταραγμένοι, ἀνεχώρησε θορυβωδῶς, ὅπως ἀποσπάσῃ τὴν προσοχὴν τῶν παρισταμένων διὰ τὸ σπουδαῖον πρόσωπόν του, προπορευομένου τοῦ κυνός του καὶ ἑπομένου τοῦ κλητῆρος.

(Ἕπεται συνέχεια) **Δάπ.**

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ [1]

Χάρις ἀληθῶς πρέπει νὰ χρεωστῆται εἰς τὴν εἰκαιολεσχίαν ἑνός τινος, ὅστις ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν σύνταξιν καὶ ἔκδοσιν τοῦ μετὰ χεῖρας πολλοῦ λόγου ἀξίου λόγου φιλοπονήματος. Ὁ εὐπαίδευτος συγγραφεὺς αὐτοῦ, ὁ καὶ μέγας ἀρχιμανδρίτης τυγχάνων τοῦ ἀποστολικοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας, πρὸς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ οἰκείου βιβλίου ἀποτεινόμενος ἰδοὺ τί λέγει: «*Εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ἀνὰ χεῖρας πονηματίου ὡρμήθην ἔκ τινος συζητήσεως πρὸς φίλον, ἐγκαλοῦντα τὰς ἱερὰς Συνόδους ἐπὶ ἐνοχῇ εἰς τὴν παρακμὴν καὶ κατάπτωσιν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους. Δὲν ἰσχυρίζομαι, ὅτι ἔγραψα πᾶν ὅ,τι ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ἐναντίου, καθ' ὅσον μάλιστα δὲν συνέταξα πραγματείαν σκοποῦσαν νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν πολεμικὴν διαπραγμάτευσιν τοῦ θέματος. Ἐκ τῆς δοθείσης μοι ἀφορμῆς ἐμόρφωσα φρόνημα, ὅτι ἡ κατὰ τῶν ἱερῶν συνόδων καταφορὰ προέρχεται κυρίως ἐκ τῆς ἀτελοῦς γνώσεως τῆς σπουδαιότητος τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν, τῆς ἀναγκαιότητος καὶ τῆς ὠφελείας, ἧς ἐγένετο τῷ ἔθνει καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ πρόξενος*».

Ἀστοιχείωτον ὅλως τῆς ἱστορίας καὶ ἐπιπόλαιόν τινα ἑαυτὸν ἀποφαίνει ὁ τοιαῦτα περὶ τῶν ἁγίων Συνόδων ὡς ἀπὸ τρίποδος ἀποφθεγγόμενος. Κακῇ μοίρᾳ, ὁ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ χώρᾳ εἰςφθαρεὶς φραγγικὸς πιθηκισμός, οἰηματίας τε καὶ τῶν πατρίων ἐξάρνους ἀπεργάζεται τοὺς πολλοὺς καὶ οἱονεὶ ἀποτρόφους τῆς ἁγιωτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἧς δὲν διαλείπουσι πολλαχῶς καὶ θρασέως καταμωκώμενοι· διότι τὸ ἀσεβῶς μυκτηρίζειν τὰ θεῖα εἶναι καὶ τοῦτο, ὡς βλέπετε, ἀγλαὸς καρπὸς τοῦ ἐξώλους καὶ προώλους σημερινοῦ συρμοῦ, τοῦ κατὰ πᾶσαν αὐτοῦ διεύθυνσιν νευροσπάστων δίκην κινοῦντος καὶ πάντας παρασύροντος τοὺς κενεμβατοῦντας. Καλῶς λοιπὸν ποιῶν ὁ ἐλλόγιμος συγγραφεύς, καὶ ὡς πλήρη ἔχων καὶ ἀκριβῆ γνῶσιν τοῦ θέματος, ὃ πραγματεύεται, ἔγνω νὰ ἐπιστομίσῃ τὴν ἀκριτομυθίαν τοῦ τοιαῦτα περὶ τῶν ἁγίων Συνόδων παραληρήσαντος, γλώσσῃ πρὸς τοῦτο χρησάμενος οὐχὶ τῇ ἀντιρρητικῇ εἴτε (ὡς νῦν λέγουσι) *πολεμικῇ*, ἀλλ' εὐσχήμῳ καὶ ἀξιοπρεπεῖ, σαφεῖ τε καὶ καθαρῶς ἱστορικῇ, οἵα ὄντως ἐμπρέπει τῷ τε ἀξιώματι αὐτοῦ καὶ τῇ τῆς συγγραφῆς ὑποθέσει· διότι πρέπον νομίζομεν: «*τὴν πρὸς ὕψος ἄλογον αἴρουσαν καὶ φυσῶσαν οἴησιν ἀτυφίας ἔρωτι σὺν ἐπιστήμῃ στέλλειν καὶ καθαιρεῖν*», κατὰ τὸν πλατωνίζοντα Φίλωνα τὸν Ἰουδαῖον (ἐν *Βίῳ Μωϋσ.* Γ', §. 8.). Ἔχει δὲ τὸ βιβλίον καὶ τοῦτο τὸ πλεονέκτημα, ὅτι τὸν βουλόμενον νὰ γνωρίσῃ καθ' ἕκαστον τὰ ἐπὶ τῶν ἱερῶν καὶ ἁγίων Συνόδων γενόμενα, ἅπερ ὡς ἐν συνόψει ἐξιστορεῖ, ἀπαλλάττει οὕτω τοῦ ἐπαχθοῦς κόπου τοῦ νὰ προσφύγῃ εἰς τὴν ἀναδίφησιν τῶν πολυτόμων καὶ πολυσχιδῶν Πρακτικῶν αὐτῶν, οἷα εἰσὶν αἱ Συλλογαὶ τοῦ Λαββαίου, τοῦ Βινίου, τοῦ Μάνση, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἡμετέρου Σπυρ. Μήλια, ἃς ἐν ταῖς μεγάλαις μόνον βιβλιοθήκαις δύναταί τις νὰ εὕρῃ.

Δὲν φαίνονται ὅμως ἡμῖν ἀσπαστὰ τὰ περὶ τοῦ μακαριωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης λεγόμενα, ὅτι: «*κηρύξας ἑαυτὸν ἀλάθητον καὶ ἀναμάρτητον ἥμαρτεν, διότι ἀφῄρεσε τὸν ὡραιότατον τῆς Ἐκκλησίας κόσμον, τὴν τιμιωτέραν τῆς Νύμφης τοῦ Χριστοῦ ἀρετήν· διὰ τῆς ἀποστερήσεως ταύτης ἡ Αὐτοῦ Μακαριότης ἐξευτελίζει καὶ ἀτιμάζει τὴν καθ' ὅλου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, διότι ἀποστερεῖ αὐτῇ τὴν χάριν τοῦ παναγίου Πνεύματος τοῦ φωτίζοντος καὶ ποδηγετοῦντος αὐτήν*» (σελ. 13)· καί: «*εὐχόμεθα ἀπὸ καρδίας νὰ φωτίσῃ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸν ἱερὸν Ποντίφικα ὅπως ἀποδώσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅ,τι παρ' αὐτῆς ἀφῄρεσεν*» (σελ. 18). Οὐδέν, καθ' ἡμᾶς, οὐδ' ἐλάχιστον ὅσον, ἀφεῖλεν ὁ μακακαριώτατος ποντίφηξ τῆς καθ' ὅλου χριστιανικῆς Ἐκκλησίας· διότι οὐδαμόθεν ἔχει κεκτημένην τοιαύτην τινὰ κατ' ἐξαίρετον ἐξουσίαν εἴτε προνομίαν. Τὸ ἀφαιρεῖν καὶ προστιθέναι ἐν τοῖς θρησκευτικοῖς δόγμασιν ἀνήκει ἀποκλειστικῶς, ὡς πασίγνωστον, εἰς μόνας τὰς ἁγίας καὶ πνευματεμφόρους οἰκουμενικὰς Συνόδους, οὐχὶ δὲ εἰς τὰς μονομερῶς γινομένας, οἵα ἡ τελευταία ἐν Οὐατικανῷ συγκροτηθεῖσα, καθ' ἣν οἱ πλεῖστοι τῶν συνελθόντων, πᾶσαν ὑπερακοντίσαντες κολακείαν ὅπως ἀναπαύσωσι τοὺς ἔκπαλαι: «*ὥσπερ ὑπὸ κνίσης τῆς κενῆς δόξης ἀγομένους*» (κατὰ Πλούταρχον εἰπεῖν. [*Ὑγιειν. Παραγγέλμ.* σελ. 124.]) μακαριωτάτους *μεγίστους γεφυροποιούς*, ἐδογμάτισαν ὑπὲρ αὐτῶν τὸ βλάσφημον καὶ ἀντίθεον *Ἀλάθητον*, καὶ οὕτως ἔλαθον ἑαυτοὺς οἱ γεννάδαι εἰς ἀνθρωπολατρείαν ἐκπεσόντες. Ἀλλ' οὐδὲν θαυμαστὸν τοῦτο· μὴ γὰρ οἱ παλαιότεροι καὶ κολακευτικώτεροι τούτων δὲν ἐκάλεσαν Μαρτῖνον τὸν Γ', ἢ Ε', κατ' ἄλλους (1418-31), *θεὸν ἐπίγειον, διάδοχον τοῦ Χριστοῦ, καὶ κύριον τῆς οἰκουμένης*; Τί πρὸς τοῦτο; Μήπως ἀνεγνώρισεν ἡ καθόλου Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἢ ἐκύρωσέ ποτε τὰς παραλόγους καὶ ὑπερφιάλους τῶν παπῶν ἀξιώσεις;

Λυπηρὸν δ' ὅτι δὲν ἐδόθη ἡ δέουσα προσοχὴ εἰς τὴν διόρθωσιν τῶν τυπογραφικῶν ἁμαρτημάτων, ὧν φορυτὸς ὅλος κατασπιλοῖ τὸ βιβλίον. Οὕτως ἐν παραδείγματι σημειούμεθα ὀλίγα τινὰ παρατρέχοντες τὰ πολλά. Οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ ἱστοριογράφοι Σωκράτης καὶ Σωζόμενος ἐνδέχεται νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον (σελ. 22). Ἡ Λιβυκὴ χώρα Μαρμαρικὴ γράφεται ***Μαρμαρινή*** (σελ. 27). Ἡ ἰλλυρικὴ πόλις Δαρδανία μετεβλήθη εἰς ***Δαρδιανήν*** (σελ. 47). Ἡ Μοψουεστία παρεμορφώθη εἰς ***Μουζουεστίαν*** (σελ. 96), ἐν ᾧ ἀλλαχοῦ γράφεται ὀρθῶς. Ἡ τοῦ Στουδίου μονὴ γράφεται *Στουδίτου* (σελ. 111). Ὁ περιώνυμος πατριάρχης Κύριλλος ὁ Λούκαρις μετωνομάσθη *Λάσκαρις* (σελ. 121). Ἡ πόλις *Ἄγκυρα* ὁτὲ μὲν ἀπαντᾷ ὀρθῶς γεγραμμένη, ὁτὲ δὲ διὰ διπλοῦ γ. Ἀλλὰ καὶ οἱ πρῶτον ἤδη (ὅσον ἐγὼ γινώσκω) ἀπαντῶντες ῥηματικοὶ τόποι: *ἀποφθεγματίζειν* (σελ. 16, 18) καί: *ἀποφθεγματίζεσθαι* (σελ. 18), οὐκ ὀλίγον τὸ ἀηδὲς ἐνέχουσιν.

Ἄπορον προσέτι πῶς ὁ ἐλλόγιμος ἀρχιμανδρίτης ἔκρινεν υἱοθετήσεως ἀξίαν τὴν λέξιν: *φαινομενικός* (σελ. 18), ἥτις ὑπὸ τοῦ καινοτόμου πνεύματος κακοζήλως πλασθεῖσα κατ' ἀναλογίαν τῶν παραμουσων ἀδελφῶν αὐτῆς καὶ *ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον γλυκέων* ἐκείνων: *ὑποκειμενικός*, καί: *ἀντικειμενικός*, ὡς καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν χαλκευθέντα καὶ ἔτι γλυκύτερα ἀφῃρημένα οὐσιαστικά: *ὑποκειμενικότης*, καί: *ἀντικειμενικότης* ἀποσκυβαλιστέα εἰσὶ πάντα καὶ εἰς τὰς Ἀποθέτας ἀποπεμπτέα.

Τὰς παρατηρήσεις ταύτας ποιούμεθα οὐχὶ ἵνα ψυχράνωμεν τὸν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ἀληθείας μεμαρτυρημένον ἐν τῷ σπουδαίῳ τούτῳ πονήματι ζῆλον τοῦ ἐλλογίμου ἀνδρός, ἀλλ' ἵνα συστήσωμεν αὐτῷ ἐν ἐνδεχομένῃ ἴσως ἀναθεωρήσει καὶ δευτέρᾳ ἐκδόσει μείζονα προσοχὴν πρὸς ἐκκάθαρσιν τῶν τυπογραφικῶν κηρῶν αὐτοῦ, ὅπερ ἡμεῖς θεωροῦμεν ὡς καλὴν καὶ εὐοιώνιστον ἀπαρχὴν μελλόντων ἄλλων ἔργων αὐτοῦ, πρὸς πλουτισμὸν τῆς πτωχευούσης ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν φιλολογίας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΚΚΕΛΙΩΝ

1. Περὶ τῶν Ἱερῶν συνόδων καὶ ἰδίως περὶ τῆς σπουδαιότητος τῶν δύο πρώτων οἰκουμενικῶν ὑπὸ Νεκταρίου Κεφαλᾶ μεγάλου ἀρχιμαν-

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Ἀνεκαλύφθησαν ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας πεντακοσιόδραχμα κίβδηλα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τεθέντα εἰς κυκλοφορίαν ὑπό τινων Ἰταλῶν συλληφθέντων. Ἡ ἀπομίμησις ἐγένετο διὰ φωτοτυπίας. Εἶνε ἐκτετυπωμένα ἐπὶ φωτογραφικοῦ χάρτου καὶ φέρουσι τὰ πλεῖστα τὸν ἀριθμὸν 2776, ἡ δὲ ἀπομίμησις αὐτῶν ἐγένετο ἐκ γνησίου φέροντος ὑπογραφὴν τὴν τοῦ Β. ἐπιτρόπου κ. Ἀλεξάνδρου Κανελλοπούλου. Καθ' ὁμολογίας ἑνὸς τῶν συλληφθέντων τὰ κίβδηλα ταῦτα ἐκομίσθησαν ἔκ τινος πόλεως τῆς Ἰταλίας, ὅπου ὑπάρχει τελείως διωργανωμένον κιβδηλοποιεῖον, κλεψιτυπῆσαν ἄπειρα τῆς Τραπέζης τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Βελγίου πεντακοσιόδραχμα. Οἱ συλληφθέντες εἶνε δύο ἐργάται τῶν Μεταλλουργείων Λαυρείου Ἀδόλφος καὶ Ἀττίλας Βερναρδίσκη καί τις Λεοπόλδος Ἀνδρεΐνης ἐπιστάτης Μεταλλουργείων ἐν Ἀντιπάρῳ. Τὰ ἀνακαλυφθέντα κίβδηλα ἀνέρχονται εἰς 127, ὧν τὰ 99 κεκρυμμένα ἐν Λαυρείῳ, 21 ἐπὶ τῶν ἀδελφῶν Βερναρδίσκη, καὶ τὰ λοιπὰ κατεσχέθησαν κυκλοφοροῦντα εἰς χεῖρας διαφόρων. — Ἐπετράπη τῇ ἑταιρείᾳ τῶν Σιδηροδρόμων Πελοποννήσου νὰ ἐπεκτείνῃ τὰς γραμμάς της ἀνὰ τὴν περὶ τὰς Πάτρας παραλιακὴν ὁδόν. — Τὴν Ἱερὰν Σύνοδον θὰ ἀποτελέσωσι κατὰ τὴν προσεχῆ περίοδον ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Νεόφυτος, ὁ Μεσσηνίας Πανάρετος καὶ τὰ τέως μέλη αὐτῆς, ὁ Τήνου καὶ Σύρου Μεθόδιος καὶ ὁ Ὕδρας καὶ Σπετσῶν Ἀρσένιος. — Τὸ νομικὸν συμβούλιον ἐρωτηθὲν ἀπεφάνθη, ὅτι οἱ δημοδιδάσκαλοι, προκειμένου περὶ κατασχέσεως τοῦ μισθοῦ των, θεωροῦνται ὡς δημόσιοι ὑπάλληλοι, καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἡ κατάσχεσις δὲν εἶνε δυνατή. — Καταρτίζεται Στατιστικὴ τῶν Βιομηχανικῶν Καταστημάτων ἐν τῷ οἰκείῳ Τμήματι, ἐφ' ᾧ ἐζητήθησαν αἱ ἀναγκαιοῦσαι πληροφορίαι παρὰ τῶν Νομαρχῶν τοῦ κράτους. — Συνεστάθη νέον ἄμισθον Ὑποπροξενεῖον ἐν Ραβέννῃ τῆς Ἰταλίας. — Ἀπηγορεύθη ἡ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰσαγωγὴ ἀχύρου καὶ χόρτου ἐν γένει, καυσοξύλων, βαλανιδίων, κηκίδων καὶ τῶν βυρσοδεψικῶν φλοιῶν πεύκης, δρυὸς καὶ ἀκακίας. Ἐπετράπη δὲ μόνον ἡ εἰσαγωγὴ φλοιοῦ πεύκης εἰς Σῦρον ἐπὶ τρεῖς μῆνας ἐτησίως, ὁριζομένους ὑπὸ τοῦ Νομάρχου, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅρῳ τῆς ἀπολυμάνσεως αὐτοῦ. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν ἐγνώρισε τοῖς λιμενάρχαις τοῦ κράτους, ὅτι τὰ ἀτμόπλοια Λόϋδ θεωροῦνται ὡς κοινὰ ἐμπορικά, καὶ κατ' ἀκολουθίαν δέον νὰ τελῶσι φορικὰ τέλη.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Ἡ Γερμανία καὶ ἡ Αὐστρία ἐπεδοκίμασαν τὴν Ἰταλικὴν διακοίνωσιν περὶ τῆς κατοχῆς τῆς Μασσάβας, ἡ Ἑλλὰς ἀπεκρίνατο, ὅτι θὰ ἀκολουθήσῃ μὲν ἐν τῷ ζητήματι τῆς κυριότητος, ὅπερ ἀντιποιεῖται ἡ Ἰταλία, τὸ παράδειγμα τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, δὲν ἀναγνωρίζει ὅμως τὸ νόμιμον τῆς ἐπιβολῆς φόρων πρὸ τοῦ νὰ καταργηθῶσι συναινέσει τῶν Δυνάμεων αἱ παλαιαὶ πρὸς τὴν Πύλην συμβάσεις, δι' ὧν ὁρίζονται τὰ τῶν ξένων ὑπηκόων προνόμια, ἡ δὲ Τουρκία παρασκευάζει διαμαρτύρησιν. — Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας ἀπεφάσισεν ὁριστικῶς ἐκ Βιέννης νὰ μεταβῇ εἰς Ῥώμην κατὰ τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον. — Ἡ Ρωσσία προέτεινε τῇ Πύλῃ νὰ καταλάβῃ τὴν Ἀνατολικὴν Ρωμυλίαν, ἀλλ' αὕτη ἀπέκρουσε τὴν πρότασιν. — Ὁ ἡγεμὼν τοῦ Μαυροβουνίου ἀπῆλθεν αἰφνιδίως ἐκ τῶν ἐν Βισὺ τῆς Γαλλίας θερμῶν λουτρῶν ἕνεκα δυσαρέστων εἰδήσεων ἐκ τῆς πατρίδος του. — Ἀπὸ τῆς 1ης Σεπτεμβρίου τὸ Ἰταλικὸν τελωνεῖον θὰ ἀπαιτῇ πιστοποιητικὰ καταγωγῆς δι' ἅπαντα τὰ ξένα ἐμπορεύματα πλὴν τῶν ἐκ τῶν ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης χωρῶν προερχομένων, ὡς καὶ τῶν ἐκ τῶν πέραν τοῦ Σουὲζ καὶ Γιβραλτάρ. — Καταστρεπτικαὶ πλήμμυραι ἐγένοντο ἐν Σιλεσίᾳ, Βοημίᾳ καὶ Δυτικῇ Ρωσσίᾳ ἐκ πολυομβρίας. — Ὁ βασιλεὺς τῆς Σερβίας καὶ ὁ διάδοχος ἀπῆλθον εἰς Βιέννην. — Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει ἐννεακοσιετηρίδος ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς Ρωσσίαν ἤρξαντο ἑορταὶ ἐν Κιέβῳ, τῇ πρωτευούσῃ τοῦ πρώτου Σλάβου ἡγεμόνος ἀσπασθέντος τὸν Χριστιανισμόν, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ἐπιτρόπου τῆς Συνόδου Ποβιεδονόζεφ, τοῦ προέδρου τοῦ Σλαβικοῦ Συνδέσμου Ἰγνάτιεφ, πολλῶν Ρώσσων ἐπισκόπων καὶ μυριάδων λαοῦ.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ὁ ἐκ Βοιωτίας βουλευτὴς κ. Διαμάντης ἐφιλοτέχνησε κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀργίας του διὰ τὴν ἔκθεσιν τράπεζαν μονόποδα ἐκ ξύλου γεγλυμμένου, δύο ἀγαλμάτια ἐν πλαισίοις, λεύκωμα, μελανοδοχεῖον καὶ ἄλλα τινὰ σκεύη, ἅτινα ἐκτεθήσονται.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ὁ ἐν Μονάχῳ φιλόλογος Γουλιέλμος Χρὶστ ἐξέδοτο «*Ἱστορίαν τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων*» (Griechische Literaturgeschicte), ἥτις εἶνε ἀπόσπασμα πολυτίμου συγγράμματος ἐκδιδομένου ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην διεύθυνσιν τοῦ καθηγητοῦ τῶν κλασικῶν γραμμάτων ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ἐρλάγγης Ἰβὰν Μύλλερ. Τὸ ἔργον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα συμπληρωθήσεται τῷ 1890 ἀπαρτιζόμενον ἐκ 10 μεγάλων τόμων, διαιρουμένου ἑκάστου εἰς 2 τεύχη· ἕκαστον δὲ τεῦχος περιέχει τετρακοσίας περίπου σελίδας. Μέχρι τοῦδε ἐξεδόθησαν ὁλόκληρος ὁ *πρῶτος τόμος* περιέχων: *Στοιχεῖα καὶ Ἱστορίαν τῆς Φιλολογίας* ὑπὸ Οὔλριξ, *Κριτικὴν καὶ Παλαιογραφίαν* ὑπὸ Βλάς, *Ἐπιγραφικὴν* ὑπὸ Ἴνριξ καὶ Χύβνερ, *Χρονολογίαν* ὑπὸ Οὔγγερ, *Μετρολογίαν* ὑπὸ Νίσεν· ὁλόκληρος *ὁ δεύτερος τόμος* περιέχων: *Ἑλληνικὴν Γραμματικὴν* ὑπὸ Βρύγμαν, *Λατινικὴν Γραμματικὴν* ὑπὸ Στόλτς καὶ Σμάλτς, *Ἑλληνικὴν καὶ Λατινικὴν Λεξικογραφίαν* ὑπὸ Ἀούτεριθ καὶ

Ἐερδέγεν, *Ρητορικὴν* ὑπὸ Φόλκμαν καὶ *Μετρικὴν* ὑπὸ Γλέδιτς· τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ *τρίτου τόμου* περιέχον: *ἐν εἴδει εἰσαγωγῆς Γεωγραφίαν καὶ Ἱστορίαν τῆς Ἀσίας μέχρι τῶν Περσικῶν πολέμων* ὑπὸ Χόμμελ, *Γεωγραφίαν καὶ Τοπογραφίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν* ὑπὸ Λόλιγκ, *Τοπογραφίαν Ἀθηνῶν* ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Λόλιγκ καὶ *Πολιτικὴν Ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος* ὑπὸ Πέλμαν· ὁ *τέταρτος τόμος* περιέχων: *Ἑλληνικὴν Ἀρχαιολογίαν* ὑπὸ Βοῦλσολτ, Βάουερ καὶ Μύλλερ καὶ *Ρωμαϊκὰς Ἀρχαιότητας* ὑπὸ Σχίλλερ καὶ Φόγτ· τὸ *πρῶτον τεῦχος* τοῦ *πέμπτου τόμου* περιέχον: *Ἱστορίαν τῆς Φιλοσοφίας* ὑπὸ Βένδελβανδ, καὶ τὸ *πρῶτον τεῦχος* τοῦ *ἑβδόμου τόμου* περιλαμβάνον τὸ πρῶτον ἥμισυ μέρος τῆς *Ἱστορίας τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων* ὑπὸ Χρίστ.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Ἀνευρέθη ἐν Τανάγρᾳ λήκυθος ὕψους 0,25 τοῦ μέτρου ἐρυθρόμορφος φέρουσα παράστασιν τῆς Ἀρτέμιδος, τοῦ Ἀπόλλωνος, τῆς Λητοῦς καὶ τοῦ Ἑρμοῦ. Κάτωθεν ἑκάστου τούτων εἶνε γεγραμμένα τὰ ὀνόματά των, ὑπ' αὐτὰ δὲ τὸ τοῦ τεχνίτου, ΜΥΣ ΕΓΡΑΦΣΕ, ὅστις εἶνε γνωστὸς καὶ ὡς χαράξας ἐπὶ τῆς ἀσπίδος τῆς Προμάχου Ἀθηνᾶς τοῦ Φειδίου τὴν Κενταυρομαχίαν. — Γενομένων ἀνασκαφῶν ὑπὸ τὸ *Μουσεῖον τῆς Ἀκροπόλεως*, ἀνευρέθησαν ἐπὶ τοῦ βράχου τοῖχος Πελασγικὸν καὶ τέσσαρες πανάρχαιοι τάφοι, ὧν οἱ δύο ἱκανῶς μεγάλοι. Ὁ εἷς τῶν μειζόνων τάφων εἶνε κατὰ τὸ ἥμισυ κατεστραμμένος κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἥμισυ σώζεται ἀνέπαφος ἐντελῶς· ὁ ἕτερος περιεῖχε νεανίαν, ὡς δείκνυται ἐκ τῶν λαμπρῶς διατηρουμένων ὀδόντων, κείμενον ἐκ Δυσμῶν πρὸς Ἀνατολάς, παρὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ ὁποίου εὑρέθη ἀγγεῖον προϊστορικῆς ἐποχῆς ἐκ τῶν νῦν καλουμένων Μηκυναίων· οἱ ἕτεροι δύο εἰσὶ μικρῶν παιδίων.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Οἱ ἐπὶ τοῦ ζωγραφικοῦ διαγωνισμοῦ διὰ τὸ μέγα βραβεῖον τῆς Ρώμης κριταὶ ἐν τῇ ἐν Παρισίοις *Σχολῇ τῶν Ὡραίων Τεχνῶν* οὔτε πρῶτον οὔτε δεύτερον βραβεῖον ἀπένειμον, ἀλλὰ μόνον ἐπαίνους εἰς τοὺς μᾶλλον ἐπιτυχόντας. — Ἐξετέθησαν καὶ τὰ ἔργα τῆς γλυπτικῆς τῶν διαγωνισθέντων διὰ τὸ αὐτὸ βραβεῖον, ὧν ὡς θέμα ὡρίσθη «ὁ *Ὀρέστης ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἀγαμέμνονος*» ἀναπτυχθὲν ὡς ἑξῆς «*ἐπιστρέφων ἐξ Ἄργους μετὰ τὸν φόνον τοῦ πατρός του, σταματῶν πρὸ τοῦ τάφου αὐτοῦ, καὶ ἀφιέμενος εἰς τὴν ὁρμὴν τῆς λύπης του.* — Ἡ Βαγνερικὴ Ἑταιρεία, ἥτις τέως ἤδρευεν ἐν Βάϋρουθ μεταφέρεται εἰς Βερολῖνον. Πρό τινος ἐγένοντο καὶ αἱ ἀρχαιρεσίαι της· προστάτης ἀνεκηρύχθη ὁ Γουλιέλμος Β'. Τὸ συμβούλιον ἀποτελεῖται ἐξ αὐτοῦ καὶ ὀκτὼ ἄλλων, ἤτοι ἑνὸς αὐτοκράτορος, τεσσάρων στρατηγῶν, τριῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων καὶ ἑνὸς καλλιτέχνου. Δικαίως ἄρα ἡ ἑταιρεία αὕτη ἠδύνατο νὰ ὀνομάσθῃ *Βαγνερικὸν στράτευμα*. — Ὁ Αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος, ὀπαδὸς τῆς Βαγνερικῆς μουσικῆς πρόκειται ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν κατὰ τὰς ὀρέξεις τοῦ πάππου του γαλλίζοντα διευθυντὴν τῶν βασιλικῶν θεάτρων κ. Χόσβεργ δι' ἑτέρου τινὸς ἀνήκοντος εἰς τὴν σχολὴν τοῦ Βάγνερ.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Κ. Κ. *Ταϊγάνιον*. Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν. Παραγγελίαι ἐξετελέσθησαν. Γράψωμεν. — Ἀγ. Κ. *Μύκωνον*. Ἡτο λάθος τῆς διεκπεραιώσεως ἕνεκα τῆς ἀλλαγῆς. Συγγνώμην. Ἐστάλησαν. — *Pom.* Τὸ μόνον φάρμακον κατὰ τοῦ ρογχαλισμοῦ εἶνε ἡ . . . ἀϋπνία τοῦ ρογχαλίζοντος. — *Συνδρομητῇ*. Διὰ τὸν *Φιλαδέλφειον* ἔχετε καιρὸν μέχρι τῆς 15 Αὐγούστου. Τοῦ Λασσανείου ἔλαβε πρὸ πολλοῦ. — Γ. Φ. *Λεμησσός*. Εὐχαριστοῦμεν. Ἐνεγράφη. Ἀναμένομεν καὶ τοὺς συντρόφους του . . . — Γ. Κ. *Ἡράκλειον*. Ἀπάντησιν μὲ τὸ ἑπόμενον. — Ζ. Κ. *Βόλον*. Φύλλα ἐστάλησαν. Τῆς Ἀναταμίας τὸ 6' τοῦ Β' τόμου δὲν ἐξεδόθη εἰσέτι. — Ι. Β. *Πάτρας*. Ἐκ τῶν περὶ τοῦ *ρυθμοῦ* ὁρισμῶν τοῦ Γερμανικοῦ περιοδικοῦ μᾶς ἤρεσαν μόνον οἱ ἑξῆς, τοὺς ὁποίους καὶ δημοσιεύομεν: Ὁ τῆς Νομικῆς: *Ὑπερβολὴ τῆς ἀληθοῦς οὐσίας τοῦ πράγματος*. Ὁ τῆς Ἰατρικῆς: *Διατεταραγμένη λειτουργία τοῦ ἐγκεφάλου*. Ὁ τῆς Θεολογίας: *Ἁμαρτωλὴ διαστροφὴ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος*. Ὁ τῆς Φιλοσοφίας: *Τὸ ἀρνητικὸν εἶναι ἐπὶ τοῦ θετικοῦ εἶναι*. Ὁ τῆς Φιλολογίας: *Ξένη πρόσθετος συλλαβὴ ἐπὶ τῆς κυριας ρίζης*. Ὁ τῆς Ἱστορίας: *Ἐξόγκωμα ἐν τῷ δευτέρῳ ἡμίσει τοῦ 19ου αἰῶνος*. Ὁ τῆς Αἰσθητικῆς: *Σημεῖον τῆς πλανηθείσης καλαισθησίας*. Ὁ τῆς Φυσικῆς: *Ἀφύσικος μετατόπισις τοῦ κέντρου τῆς βαρύτητος*. Ὁ τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς: *Διάκοσμος προστεθεὶς ὅπου δὲν ἦρμοζεν*. Καὶ ὁ τοῦ Ἐμπορίου: *Ἀπάτη τοῦ κοινοῦ διὰ τεχνητῶν μέσων*. Τοὺς ἄλλους τοὺς ἀφήκαμεν κατὰ μέρος. Καὶ εὐχαριστοῦμεν μόνον δι' αὐτούς. — *Χειραφέτῳ Λέγιον*. Μαντεύσατε, ὅ,τι ἀδυνατοῦμεν νὰ εἴπωμεν. — Μ. Τ. Δὲν ἐνθυμοῦμεθα ποῖος θέλων νὰ σκώψῃ τοὺς συνθέτας, οἵτινες καθαρᾷ τῇ καρδίᾳ μελοποιοῦσι καὶ τὰ ἀναξιώτερα λόγου ποιήματα εἶπε ποτέ, ὅτι: Πᾶν ἀντικείμενον δύναται νὰ μελοποιηθῇ, μηδὲ τῆς *Ὀλλανδικῆς Ἐφημερίδος* ἐξαιρουμένης. Καὶ παρ' ἡμῖν τὰ πάντα γίνονται ζητήματα τῆς ἡμέρας...

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

Σαικσπείρου Ἀμλέτος Τραγῳδία ἐμμέτρως ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ μεταφρασθεῖσα ὑπὸ *Δ. Βικέλα*. (Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης τεῦχος 14 - 15).

ΤΙΜΑΙ — ΑΓΓΕΛΙΩΝ Ὁ στίχος ἅπαξ λ. 40, δις 75, τρὶς δρ. 1. — ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ δρ. 15 κατ' ἔτος. — Διὰ τοὺς κ. κ. Συνδρομητὰς δρ. 10.

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΜΟΥΣΙΚΗΣ
Ἔργον στεφθὲν ὑπὸ τῆς Γαλλικ. Ἀκαδημίας
ΑΘΗΝΑΣ Ν. ΣΕΡΕΜΕΤΗ
Ἐπὶ λαμπροῦ χάρτου — μετὰ 150 εἰκόνων
ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 10

Mme Émile de Girardin
ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ
1ον
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ
ἀντὶ δραχ. 3.

CH. DICKENS
ΤΑ ΔΥΣΚΟΛΑ ΧΡΟΝΙΑ
2ον
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ
ἀντὶ δραχ. 4.

LLOYD AUSTRO - UNGARICO

Ἀγγέλλεται εἰς τὸ κοινὸν ὅτι ἕνεκα τῆς ἐπελθούσης μεταβολῆς τῶν δρομολογίων αἱ ἀναχωρήσεις τῶν ἀτμοπλοίων ἐκ Πειραιῶς ἐκανονίσθησαν ἀπὸ τῆς 13)25 Ἰουλίου ἐ. ἔ. ὡς ἑξῆς:

ΤΕΤΑΡΤΗ ὥρα 2½ μ.μ. *γραμμὴ κατ' εὐθεῖαν* εἰς Πάτρας, Κέρκυραν, Βρενδήσιον καὶ Τεργέστην.

Σημ. Τὸ ρηθὲν ἀτμόπλοιον ἀποπλέει ἐκ Πατρῶν ἑκάστην Πέμπτην ὥρᾳ 10 μ.μ. μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν σιδηροδρόμου, ἀφικνεῖται δὲ εἰς Βρενδήσιον Σάββατον πρωΐαν ὥρᾳ 5 π.μ. καὶ εἰς Τεργέστην Κυριακὴν ἑσπέρας 7. μ. μ.

ΤΕΤΑΡΤΗ ὥρα 4 μ.μ. κατ' εὐθεῖαν εἰς Χίον, Σμύρνην ἔνθα ἀφικνεῖται τὴν ἑπομένην ὥρᾳ 2 μ.μ. Συνάντησις εἰς Σμύρνην μὲ τὸ ἀτμόπλοιον γραμμῆς Συρίας.

ΤΕΤΑΡΤΗ ὥρα 8 μ.μ. κατ' εὐθεῖαν εἰς Δαρδανέλλια, Κωνσταντινούπολιν, ἐν συναντήσει μὲ τὰ ἀποπλέοντα ἀτμόπλοια τῆς ἑταιρείας εἰς Δούναβιν, Μαύρην Θάλασσαν καὶ Ὀδησσόν. Ἄφιξις εἰς Κωνσταντινούπουλιν Παρασκευὴν πρωΐαν.

ΤΕΤΑΡΤΗ ὥρα 4 μ.μ. γραμμὴ δεκαπενθήμερος ἀπὸ τῆς 20)1 Αὐγούστου ἐ. ἔ. καὶ ἑφεξῆς: εἰς Σύρον, Βῶλον, Θεσσαλονίκην, Ὀρφανόν, Καβάλλαν, Πόρτο-Λαγώ, Δεδεαγάτζ, Δαρδανέλλια καὶ Κωνσταντινούπολιν.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ὥρα 7 π.μ. γραμμὴ δεκαπενθήμερος ἀπὸ τῆς 22)3 Αὐγούστου ἐ. ἔ. καὶ ἑφεξῆς: Καλάμας, Κατάκωλον, Πάτρας, Λευκάδα, Φιοῦμε καὶ Τεργέστην.

Προστιθεμένης τῆς προσεγγίσεως τῶν λιμένων Κρήτης εἰς τὴν γραμμὴν Τεργέστης-Σμύρνης, καταργεῖται ἡ κατ' εὐθεῖαν μεταξὺ Πειραιῶς-Κρήτης, ἡ δὲ τελευταία ἀναχώρησις ἀτμοπλοίου εἰς Κρήτην ἐκ Πειραιῶς θέλει λάβῃ χώραν τὴν Κυριακὴν 10)22 Ἰουλίου ἐ. ἔ.

Ἐμπορεύματα θ' ἀποστέλλωνται τοῦ λοιποῦ εἰς Κρήτην κατὰ Τετάρτην, μέσῳ Σμύρνης ἄνευ μεταβιβάσεως ἐπὶ ἄλλου ἀτμοπλοίου.

Εἰς τὸ ἑξῆς αἱ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Σμύρνης ἀφίξεις εἰς Πειραιᾶ θὰ γίνωνται κατὰ πᾶσαν Τετάρτην, ἀντὶ τῆς μέχρι τοῦδε Κυριακῆς.

(*Ἐκ τοῦ Πρακτορείου Λόϋδ Πειραιῶς*)

ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΥΔΑΤΑ
Γενικὴ ἀποθήκη
ΕΝ ΣΥΡΩ, *ὁδ. Θεάτρου*
Φαρμακεῖον Ι. Τ. Δαιμβέργη.

REVUE BLEUE
111. Boulevard St. Germain Paris.

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ
ΥΔΡΟΓΕΙΟΙ ΣΦΑΙΡΑΙ, εἰς Ἑλλην. γλῶσσαν ἀπὸ δρ. 35 — 72. ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ἐπὶ καλοῦ χάρτου δρ. 1,50 τὰ 100.
ΜΕΛΑΝΗ μαύρη συμπεπυκνωμένη, ἀναλυομένη εἰς ἓξ μέρη ὕδατος, ἐκομίσθη, καὶ πωλεῖται εἰς ὑάλινα δοχεῖα, περιέχοντα δρ. 312. Τιμὴ δοχείου δρ. 4.50. Η ΟΚΑ ΛΕΠΤΑ 90 ἀναλελυμένη ἀρίστης ποιότητος.

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΑΘΗΝΩΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΓΡΑΜΜΗ ΠΕΙΡΑΙΩΣ - ΚΟΡΙΝΘΟΥ - ΑΙΓΙΟΥ - ΠΑΤΡΩΝ

	1	3	33		2	4	32
Πειραιεὺς ἀν.	5.30 π	10.15π	4μ.μ	Πάτραι ἀν.	6.30π	12.10	—
Ἀθῆναι »	6 »	10.50»	1.35	Αἴγιον »	8 —	2 —	—
Κόρινθος ἄφ.	8.55»	2.25»	5.20	Κόρινθος »	11.20	6 —	2.50
Αἴγιον »	12.07	6.40»		Ἀθῆναι ἄφ.	2.25	9.25	6.30μ
Πάτραι »	1.30	8.30»		Πειραιεὺς »	2.55	9.50	7 —

ΓΡΑΜΜΗ ΚΟΡΙΝΘΟΥ - ΑΡΓΟΥΣ - ΝΑΥΠΛΙΟΥ - ΜΥΛΩΝ

	202	32		203	33
Ναύπλιον ἀν.	8 π.μ.	10.30π μ.	Κόρινθος ἀν.	2.45 μ.μ.	6.02 μ.μ.
Ἄργος »	8.32	11.15 »	Ἄργος ἄφ.	5.05 »	8.40 »
Κόρινθος ἄφ.	10.50	1.55 μ	Ναύπλιον »	5.35 »	9.20 μ.μ.
Μύλων ὥραν	7.45π.μ.		Εἰς Μύλους ὥρ.	5.15 »	

Σημείωσις: Ἡ ἀμαξοστοιχία 33 ἀναχωρεῖ ἐκ Πειραιῶς διὰ Κορινθον Ναύπλιον, ἑκάστην Δευτέραν, Τετάρτην, Παρασκευὴν· ἡ δὲ ἀμαξοστ. 32 ἐκ Ναυπλίου διὰ Κόρινθον Πειραιᾶ, ἑκάστην Τρίτην, Πέμπτην, Σάββατον.

Αἱ ἀμαξοστ. 2, 4, 33, 32, 202, 203, σταθμεύουσιν εἰς ὅλας τὰς στάσεις καὶ τοὺς Σταθμούς. Μεταξὺ Κορίνθου — Ἀκράτας, Πατρῶν — Ἀκράτας, Ναυπλίου — Ἄργους — Μύλων καὶ ἀντιστρόφως, κυκλοφοροῦσι καθ' ἑκάστην τοπικαὶ ἀμαξοστοιχίαι σταθμεύουσαι καὶ εἰς πάσας τὰς Στάσεις.

Τυπογραφεῖον **Κορίννης**, *ὁδὸς Πατησίων ἀριθ. 9.*